

„Az Evangéliumi Aliansz ezekben a napokban, a január első vasárnapját követő héten tartja éves imahétét a keresztyének egységéért. Az ökumenikus imahétre pedig január harmadik hetében szokott sor kerülni...”

► Két imahét – egy egységért – 4. oldal

„...tanítók vagyunk magunk is, nincsen nekünk se aranyunk, se gyémántunk, amivel Péterfy Sándor tanítóját, amivel Önt, nagyon tisztelt Urunk, méltán megjutalmazhatnánk.”

► Evangelikus néptanítók – 6–7. oldal

„...mondhatjuk ugyan, hogy »utóvégre én is emberből vagyok«, de semmiképpen nem fog látszani rajtunk, hogy mi keresztyény emberek, azaz Krisztus tanítványai vagyunk.”

► „Érted is, amit olvasol?” – 8. oldal

► Seta Pozsonyban – 4. oldal

Öten az esztendő igéjéről ► 3. oldal
Könyv a lelke mindenek ► 5. oldal

Farkasok völgye: Irak ► 5. oldal

Lesz-e Evangelikus Egészségügyi Centrum? ► 7. oldal

A globális felmelegedés erkölcsi kérdése ► 11. oldal
Szeressetek! ► 11. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Bizonyos is, hogy a félelem és szomorúság nem Krisztustól való. Mert ő nem azért jött, hogy megretentsen, és szomorúsággal terheljen meg. Sőt azért jött, s égi trónját is azért foglalta el, hogy elvegye szívünk szomorúságát és félelmét, s adjon helyébe örvendő szívet. De hiszen – mondhatná valaki – Krisztus maga is rettent és fenyeget az evangéliomban, mikor felszólít: »Térjete meg!« »Ha meg nem tértek, mindnyájan elvesztek.«”

► Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

Szemző Sebestyén kovácsoltvasból készült alkotása a mohácsi evangélikus templom szőszékén

FOTÓ: BODA ZSUZSANNA

Munkaévkezdést egyházunk országos központjában

► **Hagyományos újrakezdéssel, biblikus indítással, elnök-püspöki és országos felügyelői beszéddel vette kezdetét a 2007-es munkaév a Magyarországi Evangélikus Egyház országos központjában, az Üllői úti épületegyüttes templomában január 3-án. Az MEE Országos Egyházi Irodájának dolgozói, a püspöki hivatalok és az országos munkaágak képviselői minden év első munkanapján összegyűlekeznek, és Isten áldását kéri egész éves munkájukra, az egyház életére, népére, tagjainak szolgálatára.**

Az idei esztendő (is) Isten igéjére való figyelemmel kezdődött: Hafenscher Károly országos irodaigazgató szolgált lelki útravalóval 1Móz 16,13a alapján („Te vagy a látás Istene”). Áhítatában az elrejtőzködő, de karácsonykor emberré lett Istent, Jézust hirdette. „Krisztusban láthatjuk Istent, a szerető mennyei Atya igazi arcát. A testté lett Ige, Krisztus belülről látta az életet. Általa és benne megajándékoz minket a látás Istene, benne bízva indulhatunk útnak a 2007-es esztendőben. Ő vezessen útjainkon, vele lássuk meg feladatainkat, korlátainkat...”

Ittész János elnök-püspök köszöntő beszédében arról a „másról” szólt, amit Jézus tanítványai tehettek mindenkor, hiszen nincsenek kiszolgáltatva sem a

korszellemlnek, sem a körülményeknek. Jézus tanítványai igazán „másként gondolkodók, élők, szolgálók, másként szeretők lehetnek a világban”. Az elnök-püspök hozzátette: ki-ki akkor teszi a legtöbbet az egyházért, Jézus népéért, ha a maga helyén hűséggel végzi a munkáját, ha megmarad szolgálata koordinárendszerében. „Minket nem a körülmények, a külső erők, a saját indulataink határoznak meg, hanem az, aki kézen fog, és egy irányba vezet ebben az esztendőben is: Jézus. Legyen ez az év, 2007 mindannyiunk számára Jézus-évi!” – zárta újrakezdését Ittész János.

Próhla Gergely országos felügyelő a családok, a gyermekek szemszögéből szólt az egyház jövőjét meghatározó jelenbeli

feladatokról. „Milyen egyházat fognak látni az új év első napjaiban megszületett evangélikusok húsz-harminc év múlva?” – tette fel a kérdést. Az ige fényében és élethelyzetünket komolyan véve az országos felügyelő arra emlékeztetett: legyünk tudatában annak, hogy nagyon fontos évek állnak előttünk. „Vizsgáljuk meg, mit tehetünk ma azért, hogy ez az egyház éljen, és ne csak vegetáljon, hogy olyan képet mutasson kifelé, amely belül, közösségeinkben látható, érezhető!” Utalt az evangélikusok egymás között használt köszöntésére: „Erős vár a mi Istenünk!”, rámutatva: ezt az erőt érezze és sugározza mindenki, aki tagja ennek az egyháznak, az evangélikusok közösségének a világ bármely részén.

Próhla Gergely végül reális helyzetáttekintésre, a helyes cselekvési irány megtalálására és optimista, bizakodó jövőbe tekintésre biztatott a 2007-es év kezdetén, hogy húsz-harminc év múlva egy jól működő, vidám, boldog közösség legyen a Magyarországi Evangélikus Egyház, amelyben mindenki megelégedhet a feladatát.

► Evangelikus Hírlevél

Ittész János elnök-püspök köszönti az egybegyűlteket

FOTÓ: MENYES GYULA

A történelmi örökség kötelez

Már csak egy rövid évtized választ el bennünket a lutheri reformáció megindulásának ötszázadik évfordulójától. Hittudományi egyetemünk egyháztörténeti tanszéke, a gyűjteményeinkben dolgozók, a művelődéssel, néprajzzal és hazai egyházunk múltjával foglalkozó történelemszaki egy kis csoportja szükségesnek érzi, hogy felmérjék őseink gazdag örökségét, és konkrét tervekkel is készítsenek elő e történelmi jubileum méltó megünneplésére.

Elődeink nemzedéke, közöttük a Luther Társaság is így tett egy évszázaddal ezelőtt: „a reformáció négy százados fordulójának örömmünnepe és emlékeztetője” már 1904-ben elkezdte és – a világháború kitörése miatt – 1914-ben befejezte Luther Márton műveinek hat kötetre terjedő kiadását.

Mai nemzedékünk az embert próbáló 20. század terheivel a vállán egyszerre tekint vissza a távoli és a közelmúltra – és előre, a jövő feladataira. Jómagam kerek három évtizeden át, 1969–1999 között voltam felelős evangélikus múltunk megismertetéséért és értékeléséért. E cél érdekében hívtam életre múzeumunk egyháztörténeti gyűjteményét is.

Teológiai akadémiánkon egy lelkes gyűjteménykezelő-gárda jött össze hosszú éveken át, hogy először az Üllői úti, majd a zuglói tanteremünkben dolgozzon. Az így megalakult Egyháztörténeti Szakcsoport az egyházi vezetés által akkoriban kiírt pályázatra is benyújtott egy „Egyház és haza” jelű, kétszáz oldalas pályamunkát egyházunk 1945-től 1970-ig terjedő negyedik évszázadáról. (A bírálóbizottság óvatosságból letétbe helyezte a munkát az egyház székházában.) A részben már elhunyt, de többségükben még ma is élő szerzők a kádári korszak feszültségeit és korlátozásait kényszerűen figyelembe véve, még mai szemmel is egyházhoz méltó igazságérzettel és objektivitással igyekeztek feltárni a második világháborút követő két és fél évtized egyházi és társadalmi történéseit.

Az akkori szakcsoport mintegy húsz-huszonöt tagja örömmel vállalta, hogy gyűjteményi munkája mellett – többnyire távol a könyvtártól – fokozatosan elkészíti egyházi folyóirataink egyháztörténeti vonatkozású cikkeinek a bibliográfiáját. Akkoriban még ismeretlen volt a számítógép és az internet: voltak, akik

kézzel, mások hagyományos vagy elektromos írógéppel írták cédulákra a cikkek és tanulmányok pontos adatait. A gyűjtemény ma is megtalálható (és feldolgozandó) egyetemünk tanszéki szekrényeinek mélyén...

Az az igény is jelentkezett akkoriban, hogy állítsuk össze egyházmegyénként a gyűlekezetek lelkészeinek, kántortanítóinak és felügyelőinek a listáját. Ez az anyag is nagybőrára elkészült a kilencvenes évek közepéig, s ez a kezdeményezés nőtt hatalmas fává a sajnos korán elhunyt idősb Magassy Sándornak az Onomasztikon nevű átfogó történeti lelkésznévtáráként. Ennek a rendkívül értékes anyagnak a számítógépes feldolgozása most van folyamatban.

A történelmi évforduló közeledtével óránkat ébresztőre kell állítanunk. Ennek érdekében hívjuk össze az ügyért felelősöket és remélhetően önként is jelentkezőket január 17-ére, szerdára a hittudományi egyetem zuglói épületébe. Terveink szerint a lelkészfiak délelőtt megemlékeznek „in memoriam” idősb Bencke Imréről és idősb Magassy Sándorról, de lerójuk hálánkat az egykori munkatársak (Hulej Alfréd, Kovács Géza, Sólyom Károly, Németh Tibor, Hernád Tibor) emléke előtt is, tudván, hogy munkájuk nem volt hiabavaló az Úrban. Délután 14–17 óra között azonban a legfontosabbra: a jövőre irányítjuk tekintetünket. Veres Emese-Gyöngyér a 2002-ben megalakult Vallási Néprajzi Munkacsoport eddig megjelent köteteit, illetve terveit ismerteti. Dr. Hubert Gabriella, a Gyűjteményi Tanács elnöke a testület feladatairól vállalt ismertető előadást. Múzeumunk igazgatója és művészettörténész doktorandusza, Harmati Béla László a tavaly megalakult Evangélikus Országos Gyűjtemények (Könyvtár, Levéltár és Múzeum) ökumenikus összefogásának terveiről ad ismertetést, végül pedig a hittudományi egyetem rektora, dr. Csepregi Zoltán tekint előre, a reformáció fél évezredes évfordulójának hazai előkészítésére.

Krisztus Urunk egykori megállapítása ma is megszívlelendő: „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés.” Hívjuk és várjuk tehát mindazokat, akik szívesen csatlakoznának mozgalmunkhoz és az egyház iránti szeretet örömeivel vennének részt múltunk gazdag örökségének további együttes ápolásában.

► DR. FABINY TIBOR (ID.)

Az ez évi ökumenikus imahét nyitó istentiszteletére 2007. január 21-én, vasárnap 18 órakor kerül sor a Deák téri evangélikus templomban.

Szentbeszédet mond dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek.

Igét hirdet D. Szabik Imre nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke.

Az istentisztelet liturgiájában az ökumenikus tanács taggyűléseinek püspökei, vezető lelképásztorai vesznek részt.

Minden érdeklődő testvérünket szeretettel várjuk.

É L Ő V Í Z

Még több szeretet

Az interneten olvasható ilyesfajta felsorolás: filmek, filmbemutatók, moziműsor – még több film. Ha az indító címszavakra klikkelve nem találjuk meg, amit keresünk, van rá remény, hogy tovább tudunk lépni, még több információ következik az adott témában.

Még több szeretet. – Karácsony táján sokszor hallhattunk, olvashattunk a szeretetről mint az ünnepet meghatározó elsődleges érzésről. Karácsonyt sokan a „szeretet ünnepének” is szokták nevezni. Hogy az volt-e mindannyiunk számára, nem tudom. Lehet, sokunk számára csak vágyalom maradt, hogy legalább egy évben egyszer körülvegyen bennünket is a családi, baráti szeretet.

Érdekes beszélgetést hallottam arról, hogyan is működik a szeretet az emberi kapcsolatokban. Volt, aki azt állította: a kölcsönös szeretet az igazi; mások szerint az egyoldalú szeretet mentesíti az embert bizonyos kötelességek alól, kényelmesebb. Akár kölcsönös, akár egyoldalú a szeretetünk, van egy jelző, amely nem hiányozhat előle: önfeláldozó.

Mert nem igaz, hogy könnyű szeretni. A mások felé való fordulás áldozattal jár, energiát kell kifejtenuk, le kell mondanunk saját kényelmünkről. Például el kell halasztanunk egy jónak ígérkező programot, mert vár ránk valaki, akinek szüksége van ránk.

Nem könnyű szeretni. Különösen akkor nem, amikor a gyűlölet mint ellenpólus egyre terjed a világban. Gyűlölni könnyebb.

Péter apostol írja a szórványban élő jövevényeknek: „... egymást kitarthatóan, tiszta szívből szeressétek, mint akik nem romlandó, hanem romolhatatlan magból születtek újjá, Isten élő és maradandó igéje által.” (1Pt 1,22b–23)

És ne felejtjük el: Isten mindenkinél előbb szeretett minket. „... az Atya elküldte a Fiát a világ üdvözítőjéül. Ha valaki vallja, hogy Jézus Isten fia, abban Isten marad, ő pedig Istenben...” (1Jn 4,14b–15)

Az új esztendőben kívánok mindannyiunknak még több áldozatos szeretetet, hogy tudjunk adni, s akkor kapunk is.

■ CSABA PIROSKA

Bonhoeffer levele egy megkeresztelt kisgyermekhez (részlet)

Ma Jézus Krisztus kereszteselési parancsa alapján megkeresztelnek téged. Elmondják feletted a kereszteselési bizonyítványt, ami azt jelenti, hogy te ebből bármilyen is felfogod. De nekünk magunknak is elől kell kezdenünk mindezek megértését: mit jelent a kiengesztelés és megváltás, a Szentlélektől való születés, az ellenség szeretete, a keresztes és feltámadás, mi a Krisztusban való élet és a Krisztus követése. Mindez olyan nehéz és távoli, hogy alig merünk ezekről beszélni. A hagyományozott szövegben és szertartásban valami újat, forradalmi sejtünk, amit még nem tudunk felfogni és megvallani. Ez a mi bűnünk.

Egyházunk, amely ezekben az években csak fennmaradásáért küzd, mintha ez lenne a feladata, alkalmatlan arra, hogy hirdesse az embereknél és a világnak a kiengesztelés és megváltás ígét. Némuljon el a régi, elerőtlenedett szöveg. Kereszteségünk lényege ma is az imádság és az igazság cselekvése. E kettő újítsa meg a keresztes gondolkodását, beszédét és az egyház szervezetét.

Mire megnősz, más lesz az egyház. Eljön a nap, amikor lesznek, akik úgy hirdetik Isten ígétét, hogy megváltozik és megújul a világ. Lehet, hogy nyelvzetük nem lesz vallásos, de szavuk megbékéltet és kiengesztel. Jézus beszédéhez hasonlóan megragadja és hatalmába keríti az embereket, és Isten igazságát és békességét, országának közelségét hirdeti. Addig is, a csöndes várakozásban lesznek olyanok, akik imádkoznak, igazságot cselekszenek, és Isten idejére várnak. Bárcsak hozzájuk tartoznánk, és rólad szólna az ige: „Az igazak ösvénye olyan, mint a felragyogó világosság, mely egyre világosabb lesz délig.” (Péld 4,18)

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 2. VASÁRNAP – Jn 2,1–11

A kánai menyegző

Részletek Luther Mártonnak az 1532 és 1535 közötti időből származó ígéhirdetéséből, mely először 1544-ben, a reformátor előszavával ellátott gyűjteményben jelent meg

Krisztus Urunknak ez az első csodája a földön. János szerint dicsőségét mutatta meg vele. Azt akarta, hogy tanítványai felismerjék: csak Isten Fia, a megígért Messiás lehet, aki ilyen csodákat tesz. Ezért vitt véghez olyasmit, amire kívülről senki sem képes, hiszen a dolgok mibenlétét földi ember nem változtathatja meg. Víz nem tehet borra senki. Erre egyedül Isten képes, mert uralma mindenre kiterjed. (...)

Ez a csoda mindenekelőtt abban segít, hogy a drága Krisztust olyan Urunkként ismerjük meg, akihez teljes bizalommal fordulhatunk, amikor beköszönt a nélkülözés és a szükség ideje. Ne kételkedjünk! Kegyelmetőlünk sem fogja megvonni. Bizonyosan megsegít, amikor eljön az ideje. Ez a mai evangélium legfőbb üzenete. (...)

Ezt a csodát mégis különlegessé teszi, hogy az Úr egy menyegzőn vitte véghez. Így jelezte, hogy a házasságot fontos és kiváló dolognak tartja. (...) Mert mindig lesznek, akik (...) azt gondolják, hogy a (...) magányban jobb dolgok lesz, mintha házasságban élne. Így elkerülhetik a szüntelen vesződést az asszonnyal, a gyerekekkel... Igaz, a házasságot joggal mondható keserves élet-

nek is, hiszen sok baj és fáradság jár vele. De ne csak ezeket vegyük észre, hanem mindenekelőtt Isten ígéreire figyeljünk! Az Írás arról tanúskodik, hogy a házasságot Isten teremtette, szerezte, sőt meg is áldotta. (...) Hiszen ahol menyegzőt tartanak, ott nemcsak házastárs van, de kell lennie apának, anyának is. Ott (...) vannak a házhoz tartozó barmok, vannak szántóföldek, vannak megélhetést nyújtó mesterségek, és adva vannak a kenyérkereset egyéb forrásai is. Az Úr ezzel kinyilvánítja, hogy a megszentelt életet családi keretek között kell élni. Azokat mondja boldognak, akik az életnek ezt a rendjét tisztelik és nagyra becsülik, miként ő maga is kifejezte, mennyire tiszteli. (...)

Jézus Krisztus a menyegzőn való megjelenésével nemcsak megtiszteli a család intézményét, hanem fennmaradásához is segítséget nyújt, és megtartójaként lép fel. Erre a tanításra egykor nagy szükség volt az eretnekekkel (...) szemben. Ma is szükségünk van rá az olyan pártitűt szakadár lelkek ellen (...), akik rendre így beszélnek: „Nem ér semmit a család! Sokféle baj leselkedik a családokra! (...) Egyszer a feleség, máskor a gyerek okoz gondot. Aztán meg a szomszéd lesz a baj forrása. Aki házasságban él, annak egy perc nyugalma sincs! Az ilyen életből én nem kérek!” (...) Hogy ez a szellem többé ne kísértsen, jegyezzük meg jól, ami a mai evangéliumban világosan áll

előttünk: az Úr Krisztus nem azért jelent meg a menyegzőn, hogy a menyasszonyt és a vőlegényt elvállassa, hanem megengedte, hogy együtt maradjanak, sőt segítségükre sietett, hogy minél fényesebb lakodalmat ülhesse. Ezzel megmutatta, hogy mindannyiszor neki tetsző jószólókatot végzünk, amikor a felebarátunk családi életét veszélyeztető baj elhárításában segítünk. (...)

Ha pedig te szenvedsz szükséget, akkor se ess kétségbe. Csak arra ügyelj, hogy ne légy istentelen, hanem Krisztussal közösségben élj. Akkor ő megáld, és gondoskodik mindennapi kenyeredről. „Borrá változtatva a vizet” megadja végül azt is, aminek hiánya miatt bántódtál. A tapasztalat is ezt tanúsítja. Ha férj és feleség keresztesényi egyetértésben él, Istenünk bőségesen eltartja őket munkájukból. (...)

És biztos állítom azt is, hogyha egy istenfélő mesterember asztalára hirtelen annyi pénzt zúdítanál, amennyit egész évi serény munkával sem tud megkeresni, ő akkor sem ettől remélné megélhetését, hanem Isten áldásától, ami nem ilyen látványosan árad, hanem csöndben, szinte észrevétlenül csordogál. Mert ma is csak egy krajcárt kapunk, és holnap ismét csak egyet. Végül mégis megeljük a házunk az Isten áldásaként nyert javakkal. A mi drága Krisztus Urunk így „változtatja borra a vizet” ma is, a te házadban épp-

A VASÁRNAP IGÉJE

úgy, mint az enyémekben is. Ez azt jelenti, hogy az ő jóvoltából egy karéj kenyérből tízen lakunk jól, a kabátunkat pedig háromszor annyi idő alatt nyúj- juk el, mint mások. (...)

Az evangélista kiemeli, hogy a kánai menyegzőn Jézus anyja is jelen van. Talán ő a nyoszolyóasszony. Különbö- nen nem tekintené szívügyének, hogy fogy- tán a bor, és nem viselkedne úgy, mint akit ez közelről érint. Úgy tűnik, olyan menyegző ez, amelyen kenyér és bor szükében vannak. (...)

A házasságban élőknek a kenyérnek és az élet egyéb szükségleteinek előte- remtéséért rendkívül sokat kell vesző- dnie, és sok kellemetlenséget kell elvi- selniük. De ha Krisztust meghívjuk a menyegzőnkre, más szóval, ha istenfé- lelemben éljük házaseletünket, és hittel kérjük az ő segítségét, akkor nem ma- radhat el az áldás és a jó előmenetel. (...) A kánai menyegzőn már bebizony- nyította, hogy szívesen és szeretettel akar segítségünkre lenni. Ezt tanulatok meg a mai evangéliumból, és kérjétek Isten kegyelmét, hogy keresztesény indu- lattal meg is tudjátok tartani, és meg- nyugvást találjatok hivatásotokban.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, aki Jézus Krisztusban mérhetetlen szereteted jelét adtad nekünk, hallgass meg könyörgésünket.

[Lektor:] Mennyei Atyánk, könyör- günk egyházadért. Add, hogy minden megpróbáltatás között meg tudjon ma- radni szereteted vonzerejében. Tartsd meg egyházadat a benned való hit vilá- gosságában. Ne engedd, hogy emberi in- dulataink, szeretetlenségünk és hitlen- ségünk akadályozzák azt, amit te egyhá- zadban és egyházad által adni akarsz en- nek a világnak. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Mennyei Atyánk, könyör- günk azokért, akik nem érzik mérhe- tetlen szereteted valóságát életükben. Köszönjük neked, hogy Fiadban közös- séget vállaltál velünk az emberlét min- den mélységében, és kegyelmed, meg- tartó szereteted ott is velünk van, ahol mi már tehetetlenek vagyunk. Segítsd meg azokat, akik a szenvedés, a ma- gány, a meg nem értettség terhétől nem látják szereteted szerényi jelét. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Mennyei Atyánk, könyör- günk hazánkért. Taníts minket a békeség útján közeledni egymás felé, hogy a nekünk adott lehetőségekkel és felelősé- ggel építeni tudjunk, ne pedig rombol- junk. Áld meg mindazok munkáját, akik itteni életünk tisztaságán, egész- ségben fáradoznak. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Mennyei Atyánk, Fiadban emberré lettél közöttünk; kérünk, add

továbbra is szereteted éltető jeleit az egész teremtett világban. Gátold meg a gyűlölet, a közöny, a békétlenség hatal- mát. Oltalmazd azokat, akik mások bü- nei, hibái miatt szenvednek. Jézus Krisz- tusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, köszön- jük neked, hogy szeretetedből mind- annyiunk életét és üdvösségét munká- lod, és szüntelenül velünk vagy Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

[Gyülekezet:] Ámen!

ISMERJÜK MEG ÉNEKEINKET! 17.

„Mert irgalma sziklaszál, mindörökké biztos áll” – angolszász eredetű énekeink

► Az ünnepek után folytatjuk kite- kintésünket. Ez alkalommal éne- keskönyvünk angolszász eredetű énekeit mutatjuk be. (E. Zs.)

Áttekintve énekeskönyvünk angolszász eredetű énekeit, meglehetősen változo- tos képet kapunk: különböző korok, kü- lönböző stílusokban írt darabok – több közülük mostani énekeskönyvünkben tűnik fel először. E válogatás az angol- szász protestáns egyházak gazdag ének- kincsének keresztmetszetét adja, meg- mutatva a legjelesebb szerzők népszerű- vé vált alkotásait.

J. Miltonnak a 136. zsolnárból írt verse, a Dicsőítjük, mert jó az Úr (EÉ 55) eredeti for- májában tizenegy versszakos, a zsolnári gondolati ívét híven követő költői adap- táció. Énekeskönyvünkben ebből mind- össze öt strofa található, melyek a zsol- nári tartalmi egységeit jelölik. Általában J. Antes dallamával jár együtt, de a nálunk szereplő kínai dallam is megtalálható az angol énekepertoárban.

A 18. században keletkezett énekek közül kettő vétevet föl énekesköny- vünkbe. Időben korábbi a Krisztus Jézus,

ím, feltámadt (EÉ 224), amelynek hátteré- ben a Surrexit Christus hodie című, késő középkori kanció áll. Első angol fordítá- sa 1708-ban jelent meg, később a 2–3. versszakát teljesen újrafogalmazták. Eh- hez írt további öt strofát Ch. Wesley, aki a metodista egyház egyik alapítójaként nemcsak hitéletet megújító, de énekköl- tői munkásságával is Lutherhez hasonló szerepet töltött be egyházában. Dallama – melynek szerzője ismeretlen – 1708- ban a Lyra Davidica című énekgyűjte- ményben, az első szövegvariánssal együtt látott napvilágot.

Az Úr csodásan működik (EÉ 328) szöve- gét W. Cowper, a melankóliára hajlamos énekköltő jegyzi. Az ének sajátos páro- sítása a 18. századi angol vallásos lírának és egy naivan egyszerű, 20. századi ma- gyar dallamnak, amelyben az eredeti szöveg két versszaka fut le egy dallami egység alatt.

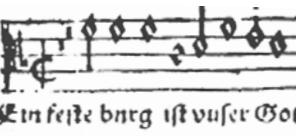
A Mily csodás szeretet! (EÉ 386) Jézust és a megváltás művét dicséző ének, egy 19. századi amerikai énekgyűjteményből va- ló. Angliában ekkor már személyes hang- vételű, lírai alkotások születtek; ennek egyik legszebb példája a H. F. Lyte angli- kán lelkész által fennmaradt ének: Ő, maradj velem (EÉ 121). Mottója az emmausi tanít-

ványok története (Lk 24,29); valójában egy keresztesény hittel megtett útra való visszatekintés a végső búcsúhoz közele- de. Gyülekezetében mondott utolsó be- szédének volt része e költemény; később W. Monk dallamával angolszász területen az egyik legkedveltebb énekké vált. Ha- sonlóan népszerű S. F. Adams éneke, a Hadd menjek, Istenem (EÉ 521), amelyet a sülyedő Titanicon is énekeltek.

J. Ellerton esti himnusza – Lásd, Urunk, egy nap újra eltűnt (EÉ 124) – a klasszikus himnuszok gondolati és formai világá- ból merít; ehhez a szövegnek jó száz év- vel korábbi német dallam társul.

A Keresztesény hit és élet című fejezetben két éneket találunk. Közös bennük, hogy – hasonlóan az előbb említett énekekhez – ezek sem az angolszász vi- déken használatos dallamokkal van- nak jelen énekeskönyvünkben. J. Mont- gomery szövegéhez – Lelki próbáimban (EÉ 451) – ír népdal került, míg W. How anglikán püspök éneke – Hány hívó érte el az égi célt (EÉ 454) – egy 20. századi finn énekeskönyvből került át hoz- zánk L. Madetoja dallamával, akit zene- szerzőként J. Sibelius mellett a finn késő romantika legjelentősebb mestereként tartanak számon.

CANTATE

Korunk alkotásai – ezek közül is fő- ként az Amerikában születettek – felve- tik a kérdést: tartalmuk, zenei színvona- luk miatt méltók-e arra, hogy a liturgia részévé váljanak? D. Iverson pünkösdi éneke – Isten élő lelke, jöjj (EÉ 244) – a 20. század emberének hangján szól, saját magát (gondolatait, érzéseit) vetítve ki a világra, de témája még bibliai alapokon áll. Ugyanez nem mondható el a Föld és nagy ég (EÉ 68) és a Végtelen vagy (EÉ 476) kezdetű énekekről, melyek – kifejezésbe- li szegénységük és sematikus gondolatvi- láguk miatt – jó példái az istentiszteleti használatra alkalmatlan énekeknek.

Az evangélikus énekepertoárnak fontos része ez a válogatás, hiszen azt a gondolatot közvetíti, hogy a keresztesény hitigazságok az Isten kereső ember szá- mára változatlanok maradnak, még ha az énekek más országok kultúrájának stílusjegyeit viselik is magukon.

■ BARTA-GOMBOS ARIKÁN

Öten az esztendő ígéjéről

▶ „En újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd meglátjátok!” (Ézs 43,19a) – a bibliaolvasó Útmutató 2007. évi ígéjében az Úr cselekvő voltára utal a reményt kelto öszövétségi szakasz. Hogy első olvasatban milyen gondolatokat ébreszt a Herrnhuti Testvérközösség által választott íge, az természetesen attól is függ, hogy ki milyen személyes élethelyzetben olvassa e próféciát. Az egyházunk különböző munkaterületein szolgálók körében végzett „véleménykutatás” során megfogalmazódott vallomásokot **Gazdag Zsuzsanna** szedte csokorba.

Fánczi Györgyi,

a budapesti Huszár Gál papír- és könyvesbolt munkatársa

– Amikor megtudtam, mi lesz a 2007. év ígéje, első gondolatom az volt, hogy vajon ez jót vagy rosszat jelent-e számunkra. Mindenütt nehézségekről, várható bajokról olvastunk, halottunk. Hajlottam arra, hogy rossz változások jönnek. Azonban mire eljutottunk az új esztendőig, arra gondoltam, hogy Isten ígérétei nem lehetnek rosszak. Biztosan lesznek nehézségeink, sőt várhatóan nehezebb év elé nézünk, mint eddig bármikor a Huszár Gál könyvesbolt életében. Mégis van bennem bizakodás, hogy mint mindenből, ebből is „sülhet” ki jó. Talán összetartóbbak leszünk, talán megértőbbek egymással. Az anyagi nehézségek túlélésében csak a lelki növekedés segíthet. Remélem, év végén elmondhatom, hogy nem is volt olyan nehéz, hiszen velünk volt az Úr, mindeddig megsegített bennünket az Isten.

Szabó György,

a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület felügyelője

– A 2007. év ígéje emlékeztetett mindarra, amit még akkor mondtam székfoglalóban, amikor a felügyelői tisztségbe iktattak be. Arról beszéltem, hogy minden egyházközségnek és minden gyülekezeti tagnak rövid, közép- és hosszú távú, lelki gyarapodását segítő missziós célokot kell kitűznie maga elé, amelyek összhangban állnak egymással. Mindehhez azt tennem hozzá, hogy egyházunkban *ébredésre*, a magyar társadalomban pedig erkölcsi megújulásra

lenne szükség. Nem jó, hogy az anyagi-ak ilyen nagy mértékben a középpontba kerültek, hogy sokan csupán a meggazdagodásra törekednek, és nem fordítanak kellő figyelmet a lelki javaik gyarapítására is, ami pedig éppoly fontos és szükséges. A Mindenható áldásában, támogatásában bízva remélem, hogy a lelki kibontakozásért egyre többen tevékenykednek, azt egyre többen meglátják, és visszatérnek az egyházhoz.

Cselovszkyné dr. Tarr Klára,

az Ökumenikus és Külsügyi Osztály vezetője

– Ez az íge igazán sokatmondó egy új év kezdetén. Valójában azonban a megelőző sorral együtt szólít meg: „Ne a régi dolgokat emlegetsetek, ne a múltakon tündöjtek!” Pedig a múlt nélkül nem lehet jövőnk sem. Ha az elmúlt év legjelentősebb évfordulójára gondolok, elszoruló szívvel tekintek a jövőre, hiszen sok teher nehezedik majd ránk. De sokat jelent a reménység, amely az idei év ígéjéből ki-

cseng: most indul új utunk, amelyet vele együtt járunk majd végig. Számomra is valami új kezdődik: ugyanazon munkahely más munkakörében fogok dolgozni, de a régi munkatársak szeretetét magammal hozva és belőle táplálkozva szeretnék új erővel tevékenykedni magyarságunkért, egyházunk jó kapcsolatait, a régi és új munkatársakért és a családomért.

Vitális Judit,

az Evangelikus Élet szerkesztőségi titkára

– Az új évnél – és úgy általában valaminek – a kezdete egyszerre tölt el kíváncsisággal és félelemmel. Várom, hogy mit tartogat, hogy milyen pozitív dolgokat és lehetőségeket hoz, de félek is, nehogy rossz (rosszabb) legyen, illetve nehogy csalódást vagy fájdalmat okozzon/okozzak. A 2007. év ézsaiási ígéjét is vegyes érzelmekkel olvasom. Az íge arra figyelmeztet, hogy jobban kellene bíznom az Úrban; abban, hogy ő mindig a javamra cselekszik – még akkor is, amikor látszólag ennek pont az ellenkezője történik. És el kellene fogadnom, hogy az ő terveim feltétlenül azonosak az én emberi elképzeléseimmel...

Keveházi László

Közszegen élő nyugalmazott evangélikus lelkész

– Soha ennyire aktuális és fontos újévi ígét nem kaptunk Istentől, mint most. A világnak, hazánknak és benne Magyarországi Evangélikus Egyháznak is nagy szüksége van arra, hogy megvalósuljon mindaz, ami a 2007. év ígéjében megfogalmazódik. Ám ne felejtjük el: nem gyors, hanem fokozatos, lassan kialakuló változásról, változtatásról szól ez az íge! A megújulásnak

– az ézsaiási íge eredeti, héber értelmezése szerint – ki kell „sarjadnia”. Mindez pedig csak úgy történhet meg, ha a megújulás *egészen személyes jellegű*. Kinek-kinek meg kell látnia, fel kell ismernie, mit rontott el a múltban, és mit kell másképp tennie a jövőben. Feleséggel azok közé az idősebb emberek közé tartozunk, akik ebben a vonatkozásban is reménységgel és várakozással tekintenek a fiatalokra a világban, hazánkban csakúgy, mint egyházunkban.

Carpe diem!

A minap egy myLuther-re írandó cikkel kapcsolatban került szóba, hogy az emberek miért éppen újévre időzítik fogadalmaikat. Miért érzik úgy, hogy valaminek a kezdetéhez kell igazítaniuk őket? Vajon miért kezdődik minden fogyókúra hétfőn?

A jeles időpontokhoz kötött nagy elhatározások értelmének másik oldalán ez áll: ma még gyenge vagyok, meghoztam ugyan az elhatározásomat, de túlságosan erőtlennek érzem magam ahhoz, hogy azonnal elkezdjem, inkább várok vele hétfőig, a hónap fordulójáig, újévig... Csak most ne kelljen változtatnom kényelmes és bejáratott életemen! Akár napi imáinkba is foglaljuk: Uram, engedd, hogy ma még ne kelljen megváltoznom!

Carpe diem! Sokat vitatott üzenet ez; valószínűleg a legtöbben ismerjük a Holt Költők Társasága című kultfilm értelmezését. Nemrég Anthony de Mellónál olvastam a mester egyik tanácsát: ha valakivel beszélsz, képzelj azt, hogy haldokolsz, és azt, hogy ő is haldoklik – amikor ezt sikerül mindkettőtöknek átértenetek, onnantól kezdve harmóniában fogtok élni egymással. Ha haldoklom, nem várok újévig, nem ígérem meg, hogy majd kicsit később fordítom jobbra eddigi életemet, nem halogatom, hogy többet szeressek...

Isten nem halogat: „Mert én újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd meglátjátok!” (Ézs 43,19a) Most kezd kibontakozni. Nem az áll évi ígékben, hogy majd csak hétfőn, vagy éppen ezer év múlva... Különbösen is: ha holnap vége lenne a világnak, te miért ne ültess még ma egy almáját, csak mert éppen nem hétfő van?

■ NAGY BENCE

A zsinati elnökség kihelyezett ülése a Kapernaumban

Egyházunk legfőbb testülete az új ciklusban már nem csupán törvényeket alkot, hanem ellenőriz is, meghallgatja és véleményezi az országos tisztségviselők jelentéseit, nem utolsósorban pedig dönt a közegyházi pénzek felhasználásáról. Ha ebbéli funkciójának nem kellő felelősséggel tesz eleget – ha a küldöttek hallgatnak, és szinte minden előterjesztést körültekintés nélkül megszavaznak –, akkor a zsinat munkája a diktatúránál is rosszabb látszatdemokrácia intézményévé silányodhat.

A demokrácia felelősséggel jár. Ezt a felelősséget érezte át a zsinati elnökség, amikor január 3–4. között Gyenesdiásra, a Kapernaum szeretetotthonba hívta tagjait, hogy áttekintsék az előttük álló hat esztendő tennivalóit.

Vannak befejezetlen ügyek, és maradt tartozás is az előző zsinati ciklusból. Adós maradt a zsinat például a szolidaritási törvénnyel, amely még csak csírájában fogalmazódott meg. Folytatni kell ezt a munkát, hiszen a szolgáltatásban megfáradt, esetleg megrokkant lel-

készeket, munkatársakat nem szabad sorsukra hagyni. Szolgáltatunk hitelessége múlik azon is, hogy egyházunk miként segíti azokat a lelkesítőket, akik anyai hivatásuknak is szeretnének eleget tenni.

A zsinat új feladata az egyház életének irányítása és ellenőrzése, kezdve az éves beszámoló véleményezésétől egészen a költség-előirányzat jóváhagyásáig. A kákán is csomót kereső mentalitás és a mindenre bólintás között kell megtalálni a keskeny utat. Erre jó reménységünk lehet, hiszen a zsinati tagok többségét az újonnan bekerültek, a gyülekezetek gondjait belülről ismerők alkotják.

Fontos, hogy az egyházuk szerető szakértők is hallathassák véleményüket az egyes kérdésekben, miként lényeges az érintettek és a döntéshozók korrek, kellő időben történő előzetes tájékoztatása is. Az elmúlt héten – egyházunk iránti féltő szeretettől vezérelve – ezt gyakorolta kihelyezett ülésén „kicsiben” a zsinati elnökség is.

■ KERTÉSZ GÉZA

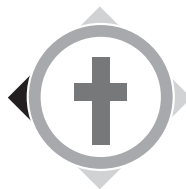
Déli harangszó Ósagárról

Január első hetében az ósagárdi evangélikus templom harangja szól a Kossuth rádióban. Ósagárd Nógrád megyei település a Cserhát-fennsík lábánál. Neve arra utal, hogy itt laktak a királyi vadászatok agarásai. A faluba Gömör és Hont vármegyéből evangélikusok költöztek a 18. század elején. Ma is látható templomuk 1786-ban épült föl. Huszonkét méter magas tornyában két harang lakik. A délidőben megszólaló 312 kilós harang *Schaudi András* öntődjében készült 1835-ben Pesten.

▶ Forrás: RTV Részletes

Árnyak és fények

ÉGTÁJOLÓ

Eredetileg Nagy Gáspárról, a január 3-án – hosszú, méltósággal viselt szünet után – elhunyt József Attila- és Kossuth-díjas költőről terveztem írni. Bár költészetét nem ismerem annyira, hogy komolyabb elemző írásra szánhattam volna magamat, de néhány verse kapcsán elmondtam volna, milyen nagy veszteség mindnyájunknak az ő korai – mindössze ötvenhét éves volt – elmenetele. Nagyszerű, érzékeny lelkű, hazaszerető, erkölcsi tartású szilárd költőt veszítettünk el benne. Igaz magyar ember, hazáját, nemzetét forrón szerető, bajait sirató, elkötelezett kortársunk, mélyen hívő katolikus testvérünk volt. S talán hosszabban, mint most teszem, elmondtam volna pár gondolatot tavaly áprilisi találkozásunkról is. Győri iskolánk hívta meg egy előadói estre, akkor szállt meg itt nálunk, egyházkerületi székházunk egyik vendégszobájában. Továbbindu-

lása előtt hosszabban beszélgettünk, s a búcsúzásnál dedikálta *Ezredváltó, sűrű évek* című kötetét.

Mégsem írhatok most hosszabban róla. Róla, aki – kedves dedikációja szerint – *e helyt jó szállásra talált*. Mindössze egy többszörösen is aktuális négyoroszat – az *Egy alul is múlhatatlan polgár felülmulhatatlan sírfeliratát* – idézem: „Mert egyszer mindenki sor kerül, / Lám, így végződik életünk balul... / És színről színre minden kiderül, / Ha majd a föld felül... és én alul.”

Azért nem írhatok most róla hosszabban, mert vízkereszt ünnepén egy másik hír minden mást megelőzve került a híradások élére. Bármilyen fájdalmas is, ez a hosszú árnyékú hír mást nem enged előre. A szikár híradás mindössze ennyi: *Ügynökmúltja miatt lemondott tisztségéről Varsó új érseke, Stanislaw Wielgus. XVI. Benedek pápa elfogadta lemondását – jelentette be a Vatikán és a varsói pápai nunciatura egy időben.*

Természetesen a tudósítások bőven tárgyalják az ügyet. Új és új értesülések, kiegészítések, időnként cáfolatok látnak napvilágot. A végeredmény azonban egyértelműnek tűnik: a frissen kinevezett érsek lemondását a pápa elfogadta – és ezzel egészen új elem jelent meg e sokakat foglalkoztató és egyházainkat fájdalmasan érintő kérdéskörben.

Mielőtt erről szólok, hangsúlyoznom kell, hogy közös nyomorúságról van szó: a pártállami diktatúra – mint utólag ez is egyre világosabban kiderült – mindenütt, minden országban és egyházban egyformán dolgozott, és sajnos mindenhol voltak sikerei is. Távoll álljon tehát tőlünk, hogy testvérületünk kárörömmel, a magunk nyomorúságát mások bajával kisebbíteni akaró rosszindulattal figyeljük ennek a most kipattant botránynak a fordulatait. Sőt inkább tanulhatunk, tanulhatnánk abból, ahogy ezt az ügyet ebben a fájdalmas folyamatban rendezni akarja a római katolikus egyház. Mert olyasmi történt itt, amiről eddig az ilyen ügyek kapcsán nem hallhattunk.

Az egyik, szerintem példaértékű eleme az eseménynek, hogy az ügynökmúltját végül is bevalló Stanislaw Wielgus bocsánatot kért a közösségtől. A *Magyar Kurír* című katolikus napilap is közli beszédét. Képletesen a varsói székesegyház küszöbén elhangzott beszédében többek között ezt mondta: „Beismerem ma előttetek ezt a sok évvel ezelőtt elkövetett hibámat éppen úgy, ahogyan a Szentatyának beismertem... Nem tudom, hogy a Történelmi Bizottság által eddig feltárt dokumentumok után nyilvánosságra hoznak-e még másokat is, de teljes meggyőződéssel állítom, hogy

senkit nem jelentettem fel, és senkivel szemben nem követtem el igazságtalanságot.” Majd – talán sokak számára meglepő módon – mégis így folytatja: „Egyedül az egyházzal szemben követtem el jogtalanságot azzal, hogy belekerültem ebbe a kapcsolatba. És vétettem az egyház ellen akkor is, amikor a heves médiakampányban először letagadtam az együttműködés tényét. Ezzel veszélyeztettem az egyházi vezetők, beleértve a püspökök szavahihetőségébe vetett hitet, akik szolidárisak voltak velem. Kedves Testvérek, tudatában vagyok annak, hogy ezzel a tagadással nem kevesebb fájdalom okoztam, mint magával a kapcsolattal, amelyet sok évvel ezelőtt vállaltam.”

A hosszú idézethez csak rövid megjegyzést fűzök: kedves testvéreim! Így is lehet, így is lehetne! Lapunk 2006. október 15-i számának *Égtájoló* rovatában – „De mostantól semmi sem ugyanaz” címmel – magam is az ilyen, közösséget gyógyító megoldás reménységét és ígényét fogalmaztam meg.

Azt sem hallgathatom el, hogy a pápa döntését – a frissen kinevezett érsek lemondásának elfogadását – is példaértékűnek tartom. Mintha – ebben a keserű helyzetben – a pápa jobban értené a törvény és az evangélium használatát, mint

mi, büszke evangélikusok (akiknek kevés sajátos kincse közül pedig ez lenne az egyik). *Werner Elert*, a 20. század nagy evangélikus teológusa említi a következő esetet: a világháború utáni nyomorúságban segélyek érkeztek Németországba, amelyek szétosztását a legtöbb helyen az egyházak, a lelkészek végezték. Egy lelkész nem tudott ellenállni a kísértésnek, eltulajdonított a közösségnek szánt adományból. Amikor kiderült, megbánta és megvallotta tettét. A közösség meg is bocsátott neki, de a segélyek osztását nem bízták rá többet... A példa nem sántít. Pontosan ideillik.

S majd jön a folytatás így vagy úgy, itt is meg másutt is, kikerülhetetlenül. És színről színre minden kiderül.

Testvérek, miért olyan sok az árnyék, és miért olyan kevés a fény?

Ittész János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Két imahét – egy egységért

► Az Evangéliumi Aliansz ezekben a napokban, a január első vasárnapját követő héten tartja éves imahétét a keresztények egységéért. Az ökumenikus imahétre pedig január harmadik hetében szokott sor kerülni...

Az Evangéliumi Aliansz 1846-ban alakult Londonban, a nagy angolszász protestáns ébredés (1791–1842) eredményeként. Az 1861-ben elindított éves imahétten egy napot arra szántak, hogy imádkozzanak „Jézus Krisztus egy egyházáért, hogy segítségnek felismerni az egy Úrban adott egységüket”.

1857-ben alakult a Társaság a Keresztények Egységének Elősegítéséért; alapítója egy anglikán és két római katolikus pap volt. Szándékuk szerint közösen kell imádkozniuk a látható egység helyreállításáért anglikánoknak, római katolikusoknak és ortodoxoknak. Róma azonban 1864-ben megtiltotta a katolikus részvételt. 1897-ben XIII. Leó pápa úgy rendelkezett, hogy mennybemenelet és pünkösdi ünnepe között imádkozzanak az „elszakadt testvéreinkkel való megbékélésért”. Ennek azonban nem lett különösebb hatása.

A máig évente megtartott ökumenikus imahét Paul Watson amerikai epizkopális (anglikán) pap (1863–1940) és Lurana White epizkopális apáca kezdeményezésére vezethető vissza. Ők a január 18. (Péter székének ünnepe) és 25. (Pál megtérésének napja) közötti hetet – imahétet – javasolták. Az egységért a Rómához való visszatérésként képzelték el.

Az első ilyen alkalmat 1908-ban tartották. (Watson és társasága a következő évben katolizált.) X. Pius pápa áldását adta a kezdeményezésre, XV. Benedek pápa pedig az egész egyházra kiterjesztette 1916-ban. Paul Couturier apát (1881–1953), aki a lyoni érsekségben bevezette az ima-

nyolcadot, felismerte, hogy az csak akkor lehet hatékony, ha más keresztények is imádkoznak az egységért. Ezért 1935-ben az egyetemes imahét a keresztény egységért nevet adta az alkalomnak, amelyen nem a Rómához való visszatérést imádkoznak, hanem „azért az egységért, amelyet Krisztus akar, amint és amikor ő akarja”. 1958-ban XXIII. János pápa is elfogadta az így értelmezett imanyolcadot.

A kezdeményezés nem katolikusok részéről is folyt. 1920-ban a Hit és Egyházszervezet – az Egyházak Világtanácsának (EVT) egyik elődszervezete – első világkonferenciájának előkészítő bizottsága a pünkösdi ünnepével kezdődő hetet javasolta. 1941-ben a Hit és Egyházszervezet januárúra helyezte az imahétet, hogy katolikusok és mások együtt imádkozhassanak az egységért.

1968 óta az EVT és a Keresztény Egység Pápai Titkársága (majd Tanácsa) közösen készíti az anyagot. 1973 óta egy-egy országban jelölnek ki ökumenikus munkacsoportot az előkészítésre, majd az anyagot a nemzetközi munkacsoport önti végső formába.

De térjünk vissza az aliánshoz, a szigorú evangéliumi protestánsok (evangelikálok) szervezetéhez. A 19. században erősen elítélték a darwinizmust, majd a bibliai történetkritikát. Európában és Észak-Amerikában sorra alakultak szervezeteik. Elítélték „a pápaságot és a pápistaságot”, küzdöttek a vallászabadságért, az amerikai rasszizmus ellen és a vasárnapi munka ellen.

A szervezet Németországban alakult 1857-ben; később jelentős szerepe volt benne Ernst Modersohnnak – Modersohn Ernő (1870–1948) –, aki a tübingjai, Bad Blankenburg-i konferencia-központot építette.

A Magyar Evangéliumi Szövetség 1936-ban jött létre, vezetőségében többek között Ravasz László református püspök is helyet foglalt. 1951-ben hivatalosan is világszervezet lett Evangéliumi Vi-

Nyíregyházán öt protestáns felekezet részvételével vette kezdetét január 7-én a Magyar Evangéliumi Aliansz imahete. A közös imádságok előtt a bevezető áhítatot Adámi László, Gyórfi Mihály, Labossa Péter evangélikus, Dani Miklós, Sápinié Bodnár Erzsébet református, Tóth Zoltán baptista, Hecker Márton metodista lelkész, valamint Jónás Miklós, a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség helyi lelképásztora vállalta. Felvételünk az Aliansz-imahét nyitó istentiszteletén készült.

lágtestvériség (World Evangelical Fellowship) néven, majd 2000-ben az Evangéliumi Világaliansz (World Evangelical Alliance) nevet vette föl.

Az aliánshoz meg akar maradni mozgalomnak. Nem egyházak szervezete, mint az EVT, hanem egyéneké; 128 nemzeti, illetve 7 regionális szövetségben és 104 társult keresztény szervezetben több száz millió hívőt képvisel. A tagság feltétele röviden: az illető a Biblia és az Apostoli hitvallás alapján fogadja el és vallja Jézus Krisztust Megváltójának, és élete minden megnyilvánulásában akarja követni. Ebből következnek a felekezeti és társadalmi béke, a nemzet erkölcsi felemelkedésének előmozdítása. Nagy tömegeket mozgat meg a ProChrist evangélikus elmozdulás. A világaliansz 1993–2002 között öt konferencián folytatott párbeszédet a Keresztény Egység Pápai Tanácsának képviselőivel a misszió, az evangélikáció, a Szentírás és a hagyomány, továbbá a szentségek témájában. (A megigazulásról és a megváltásról – talán az evangélikus–katolikus közös nyilatkozatnak kö-

szönhetően – kevesebbet.) Helyi és regionális szinten azóta is folytatják a dialógust.

Természetesen az aliánshoz közelebb vannak, akik óvatosságra intenek a katolikus egyházzal kapcsolatban. Szuhánszky T. Gábor metodista lelkész, aki 2006. május 20. óta a Magyar Evangéliumi Aliansz főtitkára, így vall erről: „Többet úgy gon-

dolják, hogy az aliánshoz belterjessége, szigorú reformációhoz, biblicizmushoz ragaszkodó volta miatt nem alkalmas szélesebb közösség gyakorlására például a katolikus testvérekkel. A fent említett feltételrendszer és gyakorlat is ellentmond ennek. Dél-amerikai, ázsiai és afrikai országokban, ahol a katolikus egyház erős, napjainkban erőteljes – legfőképpen karizmatikus – ébredési folyamatoknak lehetünk tanúi. Ezek a mozgalmak erőteljes biblicistát, közösségi igényeket támasztanak, ezekben az országokban mintegy »utólagos reformáció« szükségét élegetik ki. Mindebből adódóan a nevezett kontinenseken erős aliánshozmozgalmak alakultak ki katolikus részvétellel. De a magyarországi Evangéliumi Alianszban is egyre inkább együtt tudunk munkálkodni katolikus testvéreinkkel.”

Két imahét a keresztények egységéért – sok vagy kevés? „Történelmileg így alakult ki.” Egy is elég lenne, és akkor a kevesebb több lenne? De mikor tartassék, nehegy bárki azt érezze, hogy az egyik bekebelezi a másikat? Ezért inkább ötvenkettő kívánatos. Az egység adott: Krisztusban – mikor fogjuk látni?!

■ SZENTPÉTERY PÉTER

Több toleranciát a keresztények között!

A Német Evangéliumi Szövetség (NESZ) új elnöke, Jürgen Werth több toleranciára szólította fel a keresztényeket testvéreik iránt. „Aki így szól: »Az én orvosomnak higgy csak egyedül!« – annak nincs mit keresnie a szövetségben!” – jelentette ki a Hit és Haza című evangéliumi lapnak adott interjúban. Werth a wetzlari evangéliumi rádió főállású igazgatója, és ettől az évtől tölti be a NESZ elnöki tisztét. A mögöttünk hagyott vasárnapon világszerte megkezdődött az Aliansz-imahét, amely január 14-én ér véget. Utána következik a keresztény egység ökumenikus imahete. A különböző protestáns és ébredési irányzatok közötti konfliktusokról Jürgen Werth ezt mondta: „Az, akinek Jézus Krisztus páratlanul fontos, nem az ellentéteket keresi. Az minden további nélkül részt vesz az imahétben is, mert a közös imádság a szívügye.” Éppen ezért a római katolikusoknak az imahétben való részvétele nemcsak lehetséges, hanem a keresztények Krisztusban adott egységének megvallását jelenti.

► PAX News

Séta Pozsony evangélikus emlékei között

A trianoni tragédia utólete kapcsán gyakran hangzik el az a mondat, hogy hazánk az egyetlen olyan ország a földkerekségen, amely önmagával határos. Mindezt nyugodtan kibővíthetjük azzal az állítással, hogy az egyetlen olyan államalakulat, melynek szomszédos országban is van fővárosa. Mindehhez nem is kell a történelmi Magyarország valamely távoli régiójába utaznunk. Elég egy rövid, északi kitérő, és ott is vagyunk a jelenlegi húszeszeres lélekszámával tizenötödik legnagyobb magyar lakta határon túli településen, Pozsonyban.

A város 1536 és 1783 között Magyarországon, a 20. században pedig a Csehszlovákia részeként, illetve önálló államként létező Szlovákia fővárosa.

A késő középkorban német többségű, később háromnyelvű és -kultúrájú, a második világháború után egyértel-

műen szlovák dominanciájú város nemcsak történelmi emlékekben gazdag, hanem a magyar evangélikus múlt szempontjából is kiemelkedő fontosságú település. Írásunkban ezt a magyar lutheránus múltat idézzük fel, illetve bemutatjuk legfontosabb emlékeit – dióhéjban. Ennek apropóját az adja, hogy a város első írásos említése pontosan ezeréves esztendővel ezelőtről – tehát még jóval a magyar államalapítást megelőző időszakból – származik, melyben a frank krónikák a 907-ben lezajlott, magyar győzelemmel végződő összecsapásról, a híres-neves pozsonyi csatáról számol be.

Az óváros háza középkori pincéjében volt egykor Pozsony városának börtöne, a hírhedt „oroszlánverem”. Ide kerültek azok az evangélikus prédikátorok, akiket 1572-ben a „köznyugalom háborgatásá-

val” vádoltak. Arra, hogy az evangélikusok nyilvánosan istentiszteletet tartssanak, legelőször a Bocskai-féle felkelés idején, 1606-ban volt mód. A híveknek először egy külvárosi imaházuk volt, amelyet a törökök pusztítottak el. Pozsony, sőt egykori koronázóhelyként az ország egyik legfontosabb egyházi épülete az 1452-ben felépült, Szent Mártonnak szentelt székesegyház, mely 1619 és 1621 között a lakosság többségét alkotó, de templommal nem rendelkező evangélikusoké lett – a várost elfoglaló Bethlen Gábor jóvoltából. A Habsburgok visszatérése után ismét katolikus kézbe került.

Az első evangélikus templom, a Templom utca sarkán álló Szent Szalvátor 1636 és 1638 között épült. Az istenházának a megszorítások miatt nem lehetett tornya – jöllehet a városi tanácsban az evangélikusok voltak többségben. Az épület 1672-ben a jezsuitákhoz került. A Templom utcai evangélikus iskola 1656-tól működött Szegner András városbíró, egyház- és iskolafelügyelő jóvoltából egy középkori eredetű épületben. Ezt 1672-től szintén a jezsuiták birtokolták.

Az orsolyiták Orsolya utcai temploma 1658-ban – szintén Szegner András jóvoltából – eredetileg lutheránus istenházának épült. Az építési költségeket közadakozásból fedezték, és a templom kifejezetten a magyar és a szlovák istentiszteletek céljaira készült. 1672-ben került az orsolyitákhoz.

A pozsonyi vár koronatornyában 1670 és 1674 között működött a pozsonyi véstörvényszék, mely összeesküvés, hazaárulás és felség sértés vádjával protestáns lelkészeket ítélt száműzésre, börtönbüntetésre és gályarabságra.

1682-ben – a 19. században épült líceumi épület helyén – az evangélikusok a szabad ég alatt tartották istentiszteleteiket. Ezt követően egy fatemplom készült, melyet 1683-ban felgyújtottak. Ekkor ideiglenesen Auer Ernőnek, az evangé-

likus hitközség inspektorának középkori eredetű, Fő téri házában tartották istentiszteleteiket. Bél Mátyás 1714 és 1749 között működött az evangélikus líceum rektoraként. 1749-ben a helyreállított fatemplomban mondta el Serpillus Vilmos Sámuel gyászbeszédét Bél Mátyás koporsója felett.

gélikusai számára. A lutheránus kistemplom 1777-ben szintén Walch műveként emelgetett, kifejezetten a magyar és szlovák hívek számára.

Az evangélikus líceum Konvent utcai klasszicista épületét Walch tervei alapján 1783-ban építették. Az oktatási intézmény új, kétemeletes, empire stílusban

A türelmi rendelet idején épült pozsonyi evangélikus nagytemplom

A Szent Mihályról elnevezett hajdani evangélikus temető a mai Konvent utca területén helyezkedett el – Bél Mátyást is itt helyezték örök nyugalomra. A városban már II. József türelmi rendelete előtt megépülhetett az evangélikus nagytemplom: 1774 és 1776 között Walch Mátyás tervei alapján, a város német evan-

gélusok számára. A lutheránus kistemplom 1777-ben szintén Walch műveként emelgetett, kifejezetten a magyar és szlovák hívek számára. Az evangélikus líceum Konvent utcai klasszicista épületét Walch tervei alapján 1783-ban építették. Az oktatási intézmény új, kétemeletes, empire stílusban

■ REZSABEK NÁNDOR

Az evangélikus líceum épülete

A MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJJAL KITÜNTETETT

Evangelium Színház

Duna Palota (Budapest V., Zrínyi u. 5.) színpadán

Szabó Magda Szent Bertalan nappala

című történelmi játéka két részben Udvaros Béla rendezésében

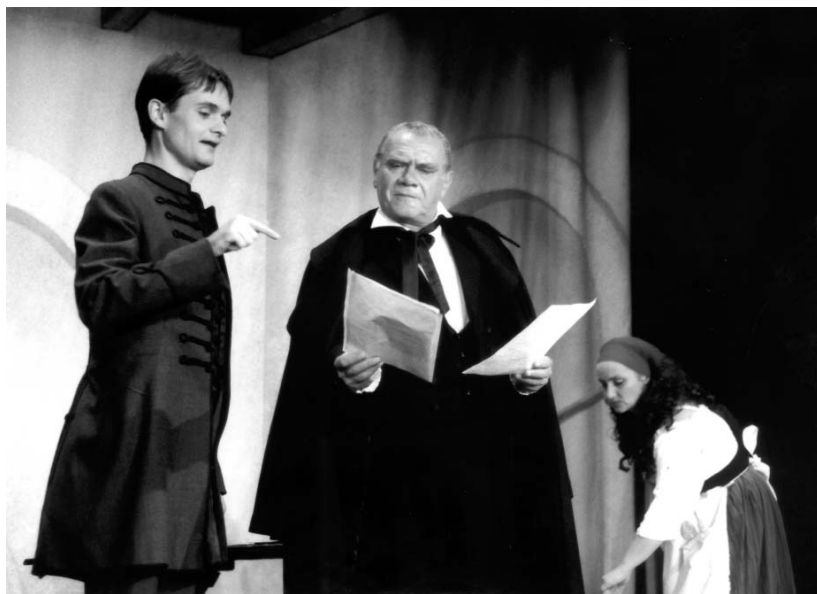
ELŐADÁSOK:

Január 13., szombat: délután 4 óra; január 14., vasárnap: délután 4 óra

Jegyárúsítás január 10-én és 12-én 14-18 óra között

a Duna Palota portáján: 1/235-5500.

Helyárak: 2000, 1500, 1200 Ft

FOTÓ: MILOS JÓZSEF

Esti mese

„Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek; ne eszele-
nül, hanem bölcsen.” (Ef 5,15)

Egyszer volt, hol nem volt, valamikor réges-ré-
gen élt kis dobozkájában a kedves, jószágos té-
vémaci. Mindig mosolygott, főleg ha eljött az
esti mese ideje. Ugyanis ő jelezte a mesék kez-
detét, s kíváncsian várta a Mézga család ka-
landjait, Süsi hőstetteit, a Csodapók víz alatti
birodalmának titkait s azt is, hogy együtt hor-
gáshasson a nagy ho-ho-ho-horgással.

A tévémaci ma is jelzi, hogy esti mese követ-
kezik. Még mindig mosolyog, pedig látszik raj-
ta, hogy eljárt felette az idő. Am a hősök élete
is megváltozott. Pörögnek az események, min-
den napjuk új kaland. Estéről estére szemtanúi
lehetünk, amint a legújabb, szupererős mese-
hősök pénzért elpusztítanak egy hadsereget,
majd dühük csillapítására felrobbantanak há-
rom nagyvárost. Útban hazafelé hasba lőnek
néhány rosszfűt, sarokba rúgnak néhány út-
jukba merészkedő állatot, ezek után felhörpít-
nek napi vodkájukat, elszívnak egy szál cigit, az
éggel csikkel pedig felgyújtják az erdőt. Majd
mindez kezdődik előlről: kínoznak, kibelegnek,
felrobbantanak, kiszögezik, felaprítják...

Ezek a mai mesehősök már ilyenek, nekik
kell az effajta akció a mindennapi lelki nyugalmu-
khoz. Am a mi Macink nem érti, nem bírja
ezt a tempót! Talán ennyire megöregedett?

Maci nem csinál semmit – mit is tehetne? –,
csak fájdalmas tekintettel néz ki ránk a tévéből,
és értetlenül csóválja a fejét. Könyvek gyűlnek
szemebe, s elhaló hangon búcsúzik: „Jó éjsza-
kát, gyerekek!”

■ GERGELY JUDIT

HONNAN NÉZZÜK?

Farkasok völgye: Irak

► December 7. óta immár nálunk is látható a nagy vihart kavart török film, a **Farkasok völgye: Irak** (Kurtlar vadisi – Irak). A vihart az okozta, hogy az alkotás nem a megszokott perspektívából mutatja be az iraki háborút, hanem a muszlimok szemével nézve. Németországban már egy évvel ezelőtt bemutatták; az első tíz nap alatt több mint kétszáz ezren látták, főleg persze az ottani törökök. Ugyanakkor Edmund Stoiber bajor miniszterelnök február 18-án felszólította a forgalmazókat, hogy vegyék le a műsorról a „Nyugat-ellenes, antiszemita gyűlöletfilm”. A válasz erre az volt, hogy ha a hírhedt Mohamed-karikatúrákat a sajtószabadság jegyében közölni lehetett, akkor miért kellene cenzúrázni valamit azért, mert a hősök és a gonoszok nem a megszokott szereposztásban jelennek meg.

A film valós eseményeken alapul. Amerikai katonák 2003. július 4-én – terrorizmus gyanújával – tizenegy (amúgy NATO-szövetséges) török katonát hurcolnak el Észak-Irakban, meghozza meg-
alázó módon, zsákkal a fejükön, és csak nagy nehezen, hatvan óra múlva engedik szabadon őket. Egyikük nem bírja ki a megaláztatást, és öngyilkos lesz. Búcsúlevelet hagy, amelyben testvérét, Polat Alemdar különlegesen képzett ügynököt arra kéri, hogy vegyen elégtételt a török nemzetet esett sérelemért...

nak elmondja, hogy senki sem jut a mennyek országába, aki nem hisz Jézusban. Az orvos azzal replikázik, hogy Isten kezdettől fogva mindörökké az ő népet választotta ki. A parancsnok Leonardo Utolsó vacsorája előtt szónokol, majd egy nagy feszület előtt imádkozik béketeremtő küldetésének sikeréért. Jak 1,12-t is idézve: „Bolgó ember az, aki a kísértés idején kitart, mert miután kiállta a próbát, elnyeri az élet koronáját, amelyet az Úr megígért az őt szeretőnek.”

A esküvői lövöldözésben a völgyény is meghal. Leila, a menyasszony bosszút

Alemdar két társával együtt Irakba utazik, hogy megbüntesse az akcióért felelős Sam Marshall parancsnokot, akinek filmbéli neve nyilvánvaló utalás a második világháború utáni segélyre, vagyis arra, hogy a muszlim világban nem kérnek az amerikaiakból. Marshallt (alakítója a Titanicből ismert Billy Zane) először egy általa aláaknázott hotelbe kényszeríti Alemdar, és „mindössze” azt akarja elérni, hogy zsákkal a fején menjen ki az újságírók elé. A gonosz amerikai azonban egy busznyi gyermeket visz magával, arra számítva, hogy akkor elmarad a robbantás. Az idegek háborúját csillapítandó, a gyermekkorussal az Örmödát énekelteni – annak az Európai Uniónak a himnuszát, amelyhez Törökország is csatlakozni szeretne... (Tegyük hozzá, a törökök csatlakozását leginkább az USA szorgalmazza. Vajon miért?)

A film felidézi a 2004. május 19-i mukaradeebi esküvői mézszálást. Helyi szokás szerint a násznép férfi tagjai a levegőbe lőnek. Ezt az amerikaiak szándékosan félreértik, és véresen megtorolják a „terrorcselekményt”. A sokkhatást fokozandó, a túlélőket a hírhedt bagdadi Abu Ghraib börtönbe szállítják. Útközben a legkegyetlenebb katonának (neve Dante – csak nem egyenesen a pokol tornácáról jött?) eszébe jut, hogy a rabok esetleg megfulladhatnak a teherautóra rakott konténerben, ezért géppisztolyával jó néhány lyukat üt rajta. Amikor társa ezért le akarja tartóztatni, hasonló sorsra jut, mint a foglyok némelyike. Egyetlen jó amerikai van az egész filmben, és ő is már a történet elején meghal... A film viszont a fordított dramaturgia jegyében – számunkra – még jó néhány meglepetéssel szolgál.

Megérkezésükkor Dantét a börtön zsidó orvosa leszidja azért, mert úgy bánt az élő emberekkel, mint az állatokkal. Dörgedelmet azonban nem az embérség, hanem szintén az embertelenség – a későbbi szervkivétel – motiválja, nyilvánvaló utalással a náci Mengelére. (Látunk is három hűtőtáskát New York, London és Tel-Aviv úti céllal.)

A börtönben újrátázzák a világot bejárt képeket: az amerikaiak – köztük egy nő – meztelenre vetkőztetett foglyok csoportját kínozzák; mindehhez egy kutyát is felhasználnak... Megtudjuk, hogy Marshall fanatikus keresztény; zsidó barátja

eszküszik. Mostohaapja, a bölcs sejk azonban lebeszéli az öngyilkos merényletről, mondván, aki ilyet tesz, kétszere-
sen is vétkezik Allah ellen: először is azért, mert önmagát, másodsor pedig azért, mert ártatlanokat pusztít el. Íme a Korán – keresztény amerikaiakat meg-
szégyenítő – tanítása!

Sok mindent írtak az elmúlt száz évében a Farkasok völgye című filmről. Bahadır Özdener forgatókönyvíró szerint filmjük nem zsidó-, nem keresztény- és nem Nyugat-ellenes, hanem egyszerűen háborúellenes (kérdés, hogy a muszlim nézők mennyire osztják a véleményét), a szer-
kereskedelemtől pedig nem csupán a Köz-
kelet-Kelet szenved. A film alkotói egyé-
ként is ragaszkodtak ahhoz, hogy a sztori
megtörtént eseményeken alapuljon.

Mindemellett a film nosztalgiaival tekint az oszmán birodalomra, ahol törö-
kök, kurdok, arabok együtt éltek. (Ma-
gyarok is, de mi azért ezt nem sírjuk
vissza.)

A történet tálalásának módjáról, esz-
közeiről, színvonaláról persze igencsak
lehet vitatkozni. Akit a tévéből ömlő
szennyáradat legalább valamennyire
nem szoktatott hozzá a sokkoló képek-
hez, annak ez a film semmiképpen sem
ajánlott. Valami azonban megragadja a
nézőt, különösen is, ha arra gondol,
hogy a háborúban immár több amerikai
halt meg, mint a Világkereskedelmi Köz-
pont tornyai alatt, az iraki áldozatok
számát pedig ennek kétszázhuszorosá-
ra becsülik. Az óév végén sebtében – ép-
pen a hádsz, a mekkai zarándoklat ide-
jén – felakasztott diktátor ennyi honfi-
társát azért nem végeztette volna ki az-
óta... (Hogy pontosan mi is az iraki há-
ború célja, azt csak homályba burkoló-
zó kiötlői tudnák megmondani, és lehet,
hogy nem is igazán számítottak másra,
mint ami eddig történt.)

Valami tehát megragadja a nézőt. E
sorok írója erre abból következtet, hogy
bár nem igazán az akciófilmek rajongó-
ja, és kimondhatatlanul utálja a szájbá-
rágást, a kétórás film alatt egyszer sem
jutott eszébe, hogy az órájára pillantson.

Akár tetszik valakinek az üvöltés a „Far-
kasok völgyében”, akár nem, akár ilyen-
olyan „ellenes”, akár nem, figyelmeztetés.
A kereszténységnek, Európának, a nem lé-
tező keresztény Európának, de létező eu-
rópai kereszténységnek: **éberséget!**

■ SZENTPÉTERY –

Könyv a lelke mindennek

Beszélgetés Gereben Ferenc olvasáskutatóval

► **Manapság szokás azon siránkozni, hogy a tévé és az internet megje-
nésével rohamosan fogy a könyv-
olvasók tábora. Hogy ez valóban így
van-e, arról Gereben Ferenc műve-
lődés-szociológust, a Pázmány Péter
Katolikus Egyetem Szociológiai In-
tézetének docensét kérdeztem, aki
több évtizede foglalkozik a hazai ol-
vasási szokások kutatásával.**

harc leverésének traumáját. Azt bizo-
nyította, hogy csak a túlerő taposta el a
szabadságharcot, a lélektani győzelem a
miénk volt. 1956 után azonban nem
akadt olyan írónk, aki hasonló művet írt
volna, így megint csak a Jókai-regény
töltötte be ezt a szerepet. Természetesen
nem volt tudatos a vigasztalás.

A SZERZ. FELVÉTELE

Kíváncsian nézek szét a lakásában: du-
gig van könyvekkel. Tematikusan cso-
portosítva külön polcon sorakoznak a
művészettörténeti, a szépirodalmi és a
történelmi művek. Az íróasztala mellett a
munkához szükséges szociológiai köte-
tek. Büszkén mutat néhány 18. századi
börkötéses csodát. Családi örökség. Lel-
kesen simogatom a fedelét, és automati-
kusan megszagolom, mint minden köny-
vet, amelyet a kezembe veszek. Mert
hogy a könyv lelke ott rejteződik a lapok
simaságában, képeinek színében – és
természetesen az illatában. Manapság
ezt sokan elfelejtetik.

– *Hányan számítanak ma rendszeres ol-
vasónak Magyarországon, és mit olvasnak ezek
az emberek?*

– A 2000-ben végzett vizsgálatok
adatai szerint kisebbségi tevékenység
lett az olvasás. A lakosság 48%-a számí-
tott olvasónak, szemben a '80-as, '90-es
években mért 60–65%-os aránnyal. A
Nagy Attila kollégám által 2005-ben vég-
zett vizsgálat szerint azóta tovább rom-
lott ez az arány, és a társadalomnak már
csak 42%-a olvas. Könyvolvasónak szá-
mít az, aki egy év alatt legalább egy
könyvet olvas. A felmérések kimutat-
ták azt is, hogy erősen visszaszorult a
klasszikusok iránti érdeklődés, ám igen
népszerűek lettek az ismeretterjesztő és
áltudományos művek, mint például a
Dan Brown által írt, a *da Vinci-kód* című
regény. Az embereknek szükségük van
patikamérlegre adagolt misztikumra,
borzongásra, valláspötlőkre.

– *Mivel magyarázhatóak a változások?*

– A klasszikus irodalom visszaszorú-
lásának hátterében az értékrendszer vá-
ltozása áll. Az '56-os forradalom leverése
után az emberek a klasszikusokhoz me-
nekültek. A '60-as években az olvasott
könyvek hatoda Jókai-mű volt, különö-
sen a *köszívű ember fia* volt népszerű. Jó-
kai a saját korában ezzel a regényével se-
gítette feldolgozni a '48-as szabadság-

A hatvanas évek derekán a kádári en-
gedmények hatására elkezdett változni a
társadalom értékrendje. Megjelent a má-
sodik gazdaság, ahol az emberek jelen-
tős túlmunkával többletjövdelemhez
juthattak. Már nem volt olyan fontos a
kultúra, a klasszikus értékek helyébe a
gyakorlati materializmus, a hedonizmus
és a haszonelvűség lépett. Mindez az ol-
vasási kultúra változásában is megnyil-
vánult. Az emberek kevéske szabadide-
jükben kikapcsolódni szerettek volna a
könyvek által, ezért érdeklődésük a lek-
túr, illetve a gyakorlati haszonnal járó
művek felé fordult. Például könyvből ta-
nultak meg tapétázni. És bár inkább csak
közvetett bizonyítékomban van rá, de úgy
látom, hogy a '90-es években sokat ár-
tott a társadalom ízlésének a kereskedel-
mi tévék megjelenése. Egyrészt tovább
csökkent az olvasók száma, másrészt a
csatornák adásaikkal a legalantasabb
igényeket elégítik ki. Leszállítják az em-
berek kulturális és politikai igény szintjét
a giccs szférájába.

Ha egy társadalom ízlését tönkreteszik,
akkor az emberek fogyasztói és politikai
magatartását tudatosan lehet manipulál-
ni a médián keresztül. Népszerűvé válnak
azok a politikusok, akik kiszolgálják a
giccsfogyasztó elvárásainkat. Például a
hollywoodi filmek hőfokán tesznek ál-
ságos gesztusokat. Sajnos a szabadság nem

teremt automatikusan kulturált szemé-
lyiségeket. A diktatúra jobban felerősítet-
te a kultúra iránti vágyat, mert az egyén
ezzel kompenzálta az önmegvalósítási le-
hetőségek hiányát; gyakran az irodalom-
ban talált menedéket.

– *Mit tehetünk azért, hogy megállítsuk ezt a
folyamatot?*

– Azt gondolom, hogy az iskoláknak
és az egyházaknak óriási a felelősségük a
kérdésben. A protestáns egyházak szüle-
tésüktől kezdve sokat tettek az anyanyel-
vi kultúra fejlődéséért és terjesztéséért, és
most is sokat tehetnek azért, hogy az em-
berek ne szellemi moslékon éljenek. Az
iskolai kötelező olvasmányok listáját il-
lik szapulni. Való igaz, hogy ezeket a mű-
veket lehet nagyon népszerűtlené te-
ni. Ám tény az is, hogy a Nagy Könyv
mozgalom tanulsága az volt, hogy az el-
ső helyekre az iskolai kötelező olvasma-
nyok kerültek. A magyartanárok feladata
az lenne, hogy örömszerző olvasmány-
nyá tegyék ezeket a műveket.

Sokan fanyalognak, hogy a kötelezők
elavult problémákkal foglalkoznak,
nem érintik meg a mai gyerekeket. Ak-
kor olvastassunk velük mást is, de ne
dobjuk ki a magyarság kincseinek szá-
mító klasszikusokat sem! Ha ezeket ki-
iktatjuk az olvasmánylistákból, akkor a
kultúra épületének keresztboltozatából
a zárókövet ütjük ki. Nemzeti klassziku-
saink olyan szegletkövek, amelyek nél-
kül összeborul az épület. Amit az iskolá-
ban nem tudunk elolvasatni a gyere-
kekkel, az elveszett számukra. A magyar
kultúra szemszögéből létkérdés, hogy a
diákok élményszerűen kapják meg az
alappelveket az iskolában.

– *Mit és mennyit olvas a mai értelmiség?*

– Lehangelő az adatok. Az értelmi-
ség hatoda egy könyvet sem olvas el
évente. Többségük szakértelmiségi, aki
anélkül is el tudja látni a feladatát, hogy
elmélyedne valamiben. Azért olvasnak
ők is: napilapokat, szakfolyóiratokat,
cikkeket böngésznek az interneten, de
semmilyen nem merülnek el igazán.

– *Lát esélyt a javulásra?*

– Bízom abban, hogy javul majd a
helyzet. Az ilyen fokú szellemi lezülést
egy idő után nehezen viseli a társada-
lom, és rendszerint akad egy-egy cso-
port, amelyből a változások elindulnak.
Ennek jelei fiatal gondolkodó rétegek-
ben már megvannak, és ebből megin-
dulhat a társadalom kulturális megújulá-
sa. Mérsékeltlen bizakodó vagyok.

■ JÁNOSI VALI

Ortodox karácsony

Karácsonyt ünnepeltek múlt vasárnap a liturgiában a Julianus-naptárt megőrző ortodox egyházak hívei, mindenekelőtt Oroszországban és Szerbiában.

Oroszországban az úrre is kiterjedt az orosz ortodox karácsony ünneplése. Az orosz ortodox egyházfő telefonon köszöntötte a Nemzetközi Úrállomás orosz úrhajósát is, aki két amerikai asztronautával teljesít tartós szolgálatot az űrben. Előzőleg Moszkva és egész Oroszország pátriárkája a család, e minden állam alapját és virágzásának zálogát alkotó „kis házi egyház” erősítésére bízta a híveket ünnepi tévészózatában.

II. Alekszj, aki éjféli misét mutatott be a Megváltó Krisztus-székesegyházban hatalmas aranyfövegében Mihail Fradkov miniszterelnök és ötezer hívő előtt, karácsonyi üzenetében elégedetten nyugtázta egyháza gyarapodását, valamint az 1917-es bolsevik forradalom után a nyugati emigrációban létrejött ágával való, hivatalosan ez év májusában lezáruló újraegyesülését. A pátriárka ugyanakkor mély aggodalmának adott hangot amiatt, hogy ismét ártatlanok vérét ontják a Szentföldön, az Úr szűkebb pátriájában.

Vasárnap ünnepi istentiszteleteket tartottak az orosz ortodox egyházhoz tartozó 27 ezer plébánián és 700 kolostorban szerzte Oroszországban és más volt szovjet köztársaságokban. Vlagyimir Putyin elnök a Moszkva megyei Isztra Új Jeruzsálem nevű kolostorában vett részt a karácsonyi istentiszteleten.

***

A szerb ortodox egyház feje, Pavle pátriárka az „értelmetlen” belső megosztottság leküzdésére szólította fel országá lakóit, és újfent kiállt amellett, hogy a többségében albánok lakta Koszovó tartomány Szerbia része maradjon. Arra buzdította a koszovói szerbeket, vala-

mint az összes menekültet és elűzöttet, hogy „a végsőig tartsanak ki”. Kifejezte abbéli mély meggyőződését, hogy egyszer eljön az idő, amikor az erőszakselekmények elkövetői szégyellni fogják magukat. A szerb vallási vezető bírálta az alacsony szerbiai népszaporulatot és az abortuszok magas számát is.

***

Kairóban a koptok karácsonyi istentiszteletét III. Senuđa pápa tartotta a Szent Márk-székesegyházban több ezer hívő előtt. A szertartáson Hoszni Mubarak egyiptomi elnököt a kormány egy magas rangú illetékese képviselte. Január 7. három év óta hivatalos munkaszüneti nap egész Egyiptomban. A kopt egyház, a legnépesebb keleti keresztény közösség hivatalos adatai szerint 5-6 millió, az egyház adatai szerint pedig 10 millió hívőt számlál.

***

Isztambulban szombaton három görögkeleti hívő ugrott az Aranyszarv-öböl vizébe, hogy egy vallási szertartás keretében visszaszerezzen egy, a tengerbe dobott fakeszert vízkereszt napja alkalmából.

I. Bartolomaiosz konstantinápolyi pátriárka, a világ ortodox keresztény hívőinek lelki vezetője előbb misét tartott a Szent György-katedrálisban az ünnep alkalmából, amellyel Jézus Krisztus megkereszteléséről emlékezik meg a görögkeleti egyház. Bartolomaiosz ezután a hívők több száz fős csoportja élén az öböl partjára ment, hogy elvégezze a víz megáldásának hagyományos ceremóniáját. Eközben dobta a vízbe a fából készült keresztet, amelyért hárman is beugrottak a hideg tengerbe. Az ünnepség szigorú rendőri védelem alatt zajlott le, mert korábban török nacionalisták már többször megzavarták.

► MTI

Lemondott Varsó érseke

Lemondott tiszttségéről Stanislaw Wielgus, Varsó új érseke, XVI. Benedek pápa pedig elfogadta lemondását – jelentette be vasárnap egyidejűleg a Vatikán és a varsói pápai nunciátúra. A Vatikán szóvivője az „egykori üldözök bosszújának” minősítette a történeteket.

A hatvanhét éves Wielgus múlt pénteken, hivatalba lépésének napján nyilvánosan beismerte, hogy a kommunista rendszer idején a lengyel titkosszolgálat (SB) informátora volt, miután ezt megállapította a múltját vizsgáló különleges lengyel püspöki bizottság. A nyilvánosságra hozott dokumentumok szerint a főpapot már 1967-ben beszervezte a titkosrendőrség, amikor még a lublini katolikus egyetem filozófia szakos hallgatója volt, sőt „különleges ügynöki kiképzést” is kapott.

A beismerés nagy megröszérlést keltett Lengyelországban, a szombati kommentárok a befolyásos lengyel katolikus egyház példa nélküli válságáról beszéltek, és többségük külön kifogásolta, hogy Wielgus csak azután vallotta be kollaboráns múltját, miután hivatalosan átvette a varsói érsekséget. A püspök kezdetben tagadta a vádak, majd kénytelen volt beismerni, hogy 1978-ban együttműködési megállapodást írt alá a belbiztonsági szervekkel cserébe azért, hogy az NSZK-ba mehesse folytatni tanulmányait, de azt állította, hogy soha senkit nem jelentett fel, és nem okozott kárt senkinek.

A Vatikán ugyanakkor még pénteken is kiállt Wielgus mellett, és megismételte azt a december 21-én, az első vádak napvilágra kerülése után kiadott közleményt, amely leszögezte: „A Szentzsák megvizsgálta életének valamennyi körülményét, köztük a múltjára vonatkozókat is. Ez azt jelenti, hogy a Szentatyja teljes egészében megbízza Stanislaw Wielgusban, és nyugodt lelkiismerettel bízta rá a varsói érsekség pásztori misszióját.” Az új érsek azonban a híveknek küldött üzenetében még aznap közölte, hogy a pápa kezébe tette le jövőjét.

A katolikus egyházfő az érsek lemondását a kánonjog 401. paragrafusának 2. bekezdése alapján fogadta el. E bekezdés ugyanis kimondja, hogy „az a megyés

püspök, aki betegség vagy más súlyos ok miatt úgy érzi, kevésbé alkalmas arra, hogy tiszttségét betöltsse, felkérheti a Vatikánról való lemondásra”.

A kommuniké szerint a hetvenhét esztendő József Glemp bíboros, Lengyelország primása ideiglenesen visszaveszi az érseki teendőket.

A szóvivő szerint vasárnap az „egykori üldözök bosszújának” nevezte a történeteket. „A lengyelországi katolikus egyház elleni támadások jelenlegi hulláma – oly sok évvel a kommunista rezsim vége után – azt a látszatot kelti, hogy egy különös szövetség jött létre az egykori üldözök és az egyház más ellenfelei között” – mondta. Federico Lombardi szerint ezek a „támadások a hit és a lengyel nép szabad akarata által legyőzött egykori ellenfelek vendettájának tünnek”, és „nincs szó az átláthatóság, az igazság őszinte kereséséről”.

A szóvivő szerint mindazonáltal az érsek pápa által is elfogadott lemondása „megfelelő megoldásnak tűnik arra a zavarodottságra, amely Lengyelországban kialakult” a Wielgus titkosszolgálati múltjával kapcsolatban leleplezés nyomán. Lombardi atya elismerte, hogy Wielgusnak a kommunista rendszer idején tanúsított magatartása az „alázatos és megindító bocsánatkérés ellenére súlyos csorbát ejtett tekintélyén”, és az érsek „helyesen tette, hogy lemondott”. „Az egyház nem fél az igazságtól, tagjainak pedig be kell ismerniük hibáikat” – hangsúlyozta a Vatikán szóvivője.

Wielgus lemondását alig fél órával az érseki beiktatási mise tervezett kezdete előtt tették közzé. Az elmaradt ceremónia helyett az utolsó pillanatban hozott döntés nyomán hálaadó Te Deumot celebráltak a varsói Szent János-székesegyházban Glemp bíboros szolgálatait, aki prédikációjában védelmébe vette Wielgust, bírálva a Nemzeti Emlékezet Intézetét is, ahol az érseket kompromittáló mikrofilmeket megtaláltak. „A múlt megismerésében nem elég csak azokat a dokumentumokat megismerni, amelyek az ő birtokukban vannak” – figyelmeztetett József Glemp.

► MTI

Tudjuk-e, kik a régi falusi elemi iskolák és a

Mester és tanítvány • Németh Ferenc és Péterfy Sándor példamutató élete, munkája

► „Ezen emlékirat elkészítésére életpályám közeledő vége felé az készítetett, hogy gyermekeim és leendő leszármazottjaim lássák, mennyi baj, veszély, nélkülözés, türelem, hit, remény és szeretet kell ahhoz, hogy az ember ezt a hosszú és mégis rövid életet boldogan, megelégedéssel, magának és másoknak hasznára tölthesse el. Bátran, önértetesen foghatok munkához, mert lelkiismeretem azt a megnyugtató érzelmeket támasztja bennem, hogy nagyon változatos életben, ahol csak megfordultam, amennyire gyarló embertől kitélek, kötelességeimet mindenütt egész a pedantériáig menő pontossággal teljesítettem. – Semmi sem erősíti meg e meggyőződésemet jobban, mint az a körülmény, hogy úgy a disztintívált körökben, mint a romlatlan nép között általános tiszteletnek és szeretetnek örvendhettem mindenkor. Szerencsésen választottam ki magamnak életelveket, és ezeket folytonosan szem előtt tartva intéztem dolgaikat...” – 1913 szeptemberében így kezdte életútjának, sokirányú pályafutásának összegezését Németh Ferenc tanító, akinek Sárszentlőrincen élő, azonos nevű nagyapja 1831-től Petőfit tanította, 1832–33-ban pedig szállásadója is volt. De folytassuk az idézetet...

„Őseim elfogadták Luther tanítását, mint Sopron megyei nagybirtokosok, tevékenyen részt vettek az evangélikus felekezeti ügyek rendezésében. – Apám és nagyapám pedagógus lévén, szeretetteljesen, de szigorú következetességgel neveltek. El nem kényeztettek, sőt megszoktatták velem a jó- és balsorsot elviselni. – Atyám Tolna megyében, Nagy-Szokolyban néptanító volt. Anyám neve zaturcsai Zathureczky Zsófia. Ott születtem 1835. május 5-én. Mint elsőszülött kedvence voltam nemcsak szülőimnek, hanem különösen nagyapámnak és nagyanyámnak, kik Sárszentlőrincen laktak, hol nagyapám szintén néptanító volt.

Alighogy a nyolcéves kort elértem, a gimnázium első osztályába íratott be atyám, hol hat év alatt lehetett az algimnáziumot elvégezni. Lőrincen volt ez az algimnázium, tehát nem kellett vidékre mennem, otthon tanulhattam, mert atyám időközben Nagy-Szokolyból Lőrincre költözött, hol nyugalomba vonult nagyapám helyére választották meg.

1849-ben végeztem be algimnáziumi tanulmányaimat, minden tantárgyból kitűnő osztályzattal, ami nem volt csuda, mert atyám folytonos felügyelete alatt, mindig jól elkészülten kellett iskolába mennem. Tanárom, Lehr András oly lelkesítően tanította hazánk történetét, hogy én, kivált mikor olvastam a lapokban a honvédeknek hősi viselkedését, ellenállhatatlan kedvet kaptam, hogy én is beálljak honvédnek. Kértem apámat, hogy engedje meg. Apám nem akarván tilalmával kiirtani belőlem a honszeretetet, egy csellel akart elűzni kérelmem teljesítésétől... Ez a csel azonban visszafelé sült el...”

***

Németh Ferenc ezután leírja a Kmetty tábornokkal való találkozását, majd „homvéd-vadász”-ként való részvételét a csatákban, mely a tragikus világi fegyverletétellel végződött. Keserves, de szerencsés megmenekülése után szeptemberben ért haza, utolsóként a megmenekültek közül. Szülei már azt hitték, tizenöt éves fiuk is elesett. Sajnos a tanulás folytatása helyett bujdosás várt rá. Később is évekig csak a nevelőiskolát választhatja, de kitűnően végzett

munkája nagyban elősegítette, hogy híres néptanító váljon belőle. Lássuk, mit mond a napló arról, hogyan került Nagygeresdre tanítónak:

„A helybeli lelkész meglátogatta beteg apámat, s elmondta, hogy Sopronból, a líceum igazgatójától levelet kapott, melyben azt írta, hogy a Sopron megyei Nagygeresd község, illetve az ottani evangélikus hitközség előljárói voltak nála, és azt kérték, hogy végzett tanítványai közül valamely jeles fiút ajánljon nekik néptanítóul, mert abban az időben még nem volt tanítóképző intézet. Ő nem tudott senki más ajánlani, mint engem... Szegény beteg apám nagyon a lelkemre beszélt. Elfogadtam a meghívást. 1853. augusztus 15-én érkeztem Nagygeresdre, hol azelőtt sohasem voltam, s a lelkészhez szállottam be. Nagyon szívesen fogadtak. A tanév pár hét múlva kezdődött, s ő minden szabadidejét velem töltötte az iskolában. Maga tanított, engem pedig arra kért, hogy figyeljek, amit egész odaadással meg is tettem. Az akkori legjobb pedagógiai és módszertani könyveket beszereztem és tanulmányoztam...”

***

Néhány hónap múlva vezetője és biztatója, Pálffy József Sopronba költözött, mert az akkor megnyílt tanítóképző intézet igazgatója lett. Magára maradván kettőzött szorgalommal dolgozott, hogy a tanév végén tanítványaival sikert mutathasson fel.

A templom előtt a volt egyházi iskola és tanítólakás épülete (ma óvoda). Itt lakott és dolgozott Németh Ferenc

„A tágas templom, melyben a vizsga tartatott, zsúfolásig megtelt hallgatósággal, s a felmutatott eredmény jó hírnevet megalapozta. Így történt azután, hogy iskolám rövid idő múlva hivatalosan mintaiskolának minősítettet, dacára annak, hogy 212 tanítványom volt a nagyteremben, kik 12 községből jártak napokint az iskolába. Ekkor már tapasztalt tanító lévén, magamról is kezdtem gondoskodni, nevezetesen olyan formán, hogy már családot kellene alapítanom. Nem is kellett soká várom, mert megtaláltam Nemesládonyban azt, akihez szívem legjobban vonzott. 1857. november 3-án volt az esküvőnk, melyet Haubner Máté gerendi lelkész, a dunántúli ág. hitv. egyházközség püspöke végzett. Házasságunkból öt gyermek született...”

Németh Ferenc neve tanítási eredményei révén mind ismertebb, családi élete példamutató lett. Igazi néptanító volt, aki a felnőttek, a gazdák ismereteinek bővítését, kulturális fejlődését is fontosnak tartotta. Dalárdát és olvasókört alakított, gazdakört, takaré- és segélyszervezetet, Nemesládonyban tejszövetkezetet szervezett, illetve megszervezte az első Répce vidéki önkéntes tűzoltóegyletet. Később mint királyi tanfelügyelő könyvet írt Sopron és Moson megye tanügyi állapotáról; ezért miniszteri elismerésben részesült. Foglalkozott Sopron városának – mely akkor még magyar–német volt – magyarosításával. Sopron címmel magyar nyelvű közlőnyt adott ki, és megalakította a városban az első magyar nyelvű színházat.

***

„Hogy mint tanító ismereteimet gyarapíthassam, eljártam olyan iskolák nyilvános vizsgáira, mely iskolákban jó hírnevű tanítók voltak. 1857-ben elmentem Nemescsóba is. Végighallgattam a vizsgát, s ott egy 15-16 éves fiúval ismerkedtem meg. Ez az ifjú egy ottani előbb jó módú, de utóbb elszegényedett, önhibáján kívül sorsüldözött embernek a fia volt. Atyja két évig járatta az akkor még fennállott közégi evangélikus algimnáziumba, de tovább már nem bírta taníttatni. Hogy legalább valami félreeső szegény kis faluban tanítói állást nyerhesen (mert abban az időben ez még megtörténhetett), megkérte az ottani tanítót, hogy a fiút vegye maga mellé és oktalgassa. A tanító ezt megette, sőt a fiúnak egy pár tantárgyat át is engedett, melyekből ez vizsgáztatta a gyermekeket. Nekem nagyon feltűnt a fiú által felmutatott eredmény, s azonnal tisztában voltam vele, hogy zseniális emberrel van dolgom. Nem feledtem el őt többé... Ez a fiú Péterfy Sándor volt.”

***

Németh Ferenc, a nagygeresdi néptanító valóban nem feledkezett meg a lelkes ifjúról. Időnként meghívta helyettesíteni, öt-hat gyerekes földbirtokosoknak ajánlotta magántanítónak, szerződésben kikötött feltételek mellett, s mind többet hívta meg segítőitársának.

Rövidesen Pálffy igazgató Nygkanizsára küldte ki, hogy ott evangélikus iskolát alapítson, majd Győrbe helyezte evangélikus tanítói állásba, innen pedig Pestre került. Akkor már báró Eötvös József kultuszminiszter személyesen ismerte és gyakran felkérte őt magához, hogy pedagógiai ügyekben véleményét meg-hallgassa. Ki is nevezte az állami tanítóképző tanárává... Ismét Németh Ferencet idézem:

„Ekkor kezdődött tulajdonképpen országára szóló működése. Hivatásánál fogva nemcsak jeles tanítókat akart képezni, hanem a tanítók anyagi helyzetét is akart könnyíteni. Legelőször is úgy segítette a tanítókat, hogy egyetemre járó fiaik számára élelmezést rendelt olyképpen, hogy sorra járta a nagy vendéglőket, hol nagyban meggy az ételek készítése, s megkérte a vendéglősöket, lennének szívesek egyetemi hallgatókat, kik szegény sorsú tanítóknak a fiaik, egész éven át díj nélkül élelmezni. Mindjárt akadt a vendéglősök között oly nemes szívű férfiú, aki egy, sőt két fiút is elfogadott. Mikor Péterfy ezt az intézkedését velem közölte, már több mint 70 fiú nyert ily módon teljes ellátást. Ő alapította az úgynevezett Eötvös Alapot. Az ő nevéhez fűződik a Tanítók Házának megalapítása stb. Ennyi jótékony munkásság a legfelsőbb helyen is méltánylásra talált, őfelsége adományozván neki a királyi tanácsosi címet...”

***

Az 1913. szeptember havában Balatonalmádban papírra vetett, csaknem nyolcvanoldalas „naplóból” még sokat kellene idézni, de azt hiszem, a két alábbi levél mindennél többet mond a korszak kiválóságainak gondolkodásáról; e leveleket Németh Ferenc a legszebb, legértékesebb elismerésnek tartotta.

Az első Péterfy Sándor írta – amikor a tanítói pályára lépésének negyvenedik évfordulóját ünnepelte – egykori tanítójának:

Et és mit adtak a „néptanítók” a nemzetnek?

Ássága • Amiről egy 1913-ban Balatonalmádiban írt, kiadásra váró napló beszél

„Kedves Bátyám, szeretve tisztelt Mesterem!

Egyik sárgás papiroson sokszor olvastam a következő sorokat: »Bizonyítvány. Hivatalosan bizonyítom, hogy Péterfy Sándor nemes-csői ág. hitv. ifjú iskolatanítói pályára magát készíteni kívánja, a nagy-geresdi evang. gyülekezetben segédtanítól felléphetés végett, általam a tanítói hivatalnak lényeges ágaiban megvizsgáltatott – és jól lehet tanulmányait csak a kőszegi algimnáziumban végezte, mindamelllett a segédtanítói állásra elkészülve találtatott. Kelt Felső-Szakonyban, nov. 12. 1857.«

Valahányszor pedig e sorok a szemem elé kerültek, mindannyiszor felújultak lelkemben keresdi emlékeim, s csordultig megtelt a szívem ama mélyen járó benyomások által fakasztott érzelmektől, amelyek életemnek irányát megadták volt.

Ma negyven év múltán is Kutassy Györgynek, a soproni első egyházmegye első esperesének a bizonyítványa fekszik előttem, s a sárguló papír sorai ma még mélyebben ható érzelmeket költöttek fel bennem, mint azelőtt bármikor, s ezen érzelmek arra indítanak, arra ösztökélnék, hogy lélekben felkeressem azt a jótevőmet, aki tanúja volt azelőtt negyven esztendővel az én első képesítő vizsgálatomnak, s aki akkor nemes szívének áldásos melegével ölelte magához bennem, révedező ifjúbán a tapasztalatlan, kezdő tanító-jelöltet. Áldassék ezért a kegyelem Ura Istene! Ki gondviselő kezét kinyújtá felém, és segítségemre rendelte Németh Ferencet akkor, amikor a tanító pályán az inasságból felszabadítottak és segédévé avattak volt.

Mivé lettem volna én?! Ha azelőtt negyven évvel nem emel magához, ha előttem soha meg nem hamisítható nemes példájával nem buzdít, nem serkent arra, hogy magamat tovább képezsem, tanulgassak, kötelességemet híven teljesítsem, előjáróimat tiszteljem, embertársaimat személyválogatás nélkül megbecsüljem, s mint magyar népművelő, mindazt, ami nemzetünk és hazánk jólétét előmozdíthatja, azt imádásig szeressem, a csapások súlyát férfiasan, keresztényi türelemmel viseljem, s a krisztusi hivatal terhét gyönyörűséggel hordjam.

Óh! Kedves Bátyám, ezt a kérdést a negyven év leforgása alatt igen gyakran intéztem volt magamhoz, mert jelmondatom ezt hirdeti: »A hálátlanul nincs rútabb senki, kivéve azt, aki jót hála fejében mivel.« (Székács)

Ma is, amikor tanítói pályám negyvenedik évfordulóját ünneplem, minden zaj nélkül, csendben, az én hajlékomban bezárkózván, az én irtalmas és kegyelmes Istenem csodálatos útjait vizsgálgat-

kísértette a zivatáros időben a távol fekvő fálvaikba, aki oly forrón tudta szeretni szülőit, testvéreit, rokonait, hogy e forróság bennem is felébreszti a szülőket, testvéreket, rokonokat és kartársakat való szent szeretetet. És a szép keresdi emlé-

Péterfy Sándor

keim ma is úgy hatnak reám, mint annak előtte mindenkor. Kimerülőfélben lévő erőmet újulni, a szívem hamvadó tüzeit újra éledni érzem, s így lélekben megújulva könnyebbnek tetszik a munka terhe, a lélek kínja, gyötrelme...

Fogadj a napon tőlem, kedves Bátyám, életem egyik példaadója, az őszinte szívű jövő hálát kegyesen. A Mindenható jutalmazza meg bőségesen családjában is mindazokért, amiket velem egykoron nemes szívének sugallatából tett. Boldognak érzem magamat, hogy Isten e napot meg engedte érnem, s hogy e napon legalább a sorokban kifejezhetem kedves Bátyám, szeretve tisztelt mesterem irányában azt a hálás tiszteletet, amellyel szívem színiültig megtelt, s a boldogságomat csak az fokozhatná, ha egyszer itt, szerény hajlékomban mondhatnám el szóval kedves Bátyámnak és családjának, valamint az egész nagygeresdi gyülekezet minden egyes hívének is.

Maradtam mély tisztelettel hálás híve és tanítványa, Budapest, 1897. november 12. VII., Óvoda utca 4. Péterfy Sándor s. k. kir. tanácsos.

***

A másik levél címzettje ugyancsak Németh Ferenc; ezt Péterfy Sándor jubileuma alkalmából a Budapesti Tanítótestület elnöksége írta:

„Nagyérdemű Urunk!

Akik e levelet Nagyérdeműségedhez küldjük, mindnyájan tanító emberek vagyunk, és csak nemrégiben tudtuk meg, hogy negyven évvel ezelőtt Ön is tanítója volt a gyermekeknek, és tanította Pé-

Péterfy Sándor oly időben választott életpályát, amikor nagyon tisztelt Urunk tanítása volt az ő egész életére befolyással. Ami Arisztotelész, a görög bölcs Nagy Sándor lelke kimivélésére volt, az volt Ön, kedves Németh Ferenc urunk, Péterfy Sándorra nézve is, és hogy tovább fonjuk a hasonlatot: Nagy Sándor országokat hódított meg, Péterfy Sándor pedig embereket. De a hasonlatnak csak egy nagy hibája van: Arisztotelésznek egy nagy fejedeleme, egy király jutalmazta meg a fiára fordított fáradságát, drágaságokkal, ékszerekkel, aranyakkal, gyémántokkal halmozta el Nagy Sándor tanítóját: mi pedig csak tanítók vagyunk magunk is, nincsen nekünk se aranyunk, se gyémántunk, amivel Péterfy Sándor tanítóját, amivel Önt, nagyon tisztelt Urunk, méltán megjutalmazhatnánk.

Pedig Péterfy Sándor többet tett ám értünk, mint Nagy Sándor az ő embereiért. Amit Nagy Sándor szerzett, azt mások, akik utána következtek, elvesztették, amit Péterfy Sándor szerzett, az nemzedékről nemzedékre száll, az közkinccs, közszellem, azt elrabolni, elpusztítani nem lehet. És a magyar tanítóság ezen el nem pusztítható közkinccsének megszerzéséhez Ön is, nagyérdemű Urunk, Ön is hozzájárult: mert Péterfy Sándor maga állítja, hogy Németh Ferenc nélkül belőle nem vált volna az, amivé lett.

De hát hiába kerülnék az igazat, nekünk gyémántunk, drágakövyünk nincs, de van hálás szívünk, ebbe zárjuk Önt, nagyon kedves urunk, ott marad Ön, amíg élünk, amíg lehelünk, de még akkor sem enyészik az Ön emlékezete, ha mi elenyészünk, mert tudtára fogjuk adni az utánunk jövőknak, ki volt Péterfy Sándor tanítója.

Ha ezen levél, mely hálás szívek őszinte kifejezése akar lenni, csak egy pillanatra is kellemes érzéseket kelt nagyon tisztelt Urunkban, akkor mi majd meglessük az alkalmat, mikor Önnek kellemes pillanatokat szerzhessünk, és hogy ezt minél többször tehessük, arra kérjük az emberek sorsát intéző nagy Istent, tartsa meg Önt jó egészségben, békés kedélyállapotban még sok-sok esztendőn.

Maradtunk őszinte tisztelettel, hű szeretettel, Budapesten 1897. nov. 20.

Budapesti Tanítótestület nevében Szöke István tanítótestületi elnök, Schön József tanítótestületi titkár, dr. Neményi Imre kir. tanácsos, tanfelügyelő, Mosdósy Imre kir. tanfelügyelő, Groó Vilmos kir. tanácsos, tanf., Józsa Mihály áll. tanító, dr. Göző József polg. léány- és női iparisk. igazgató, Rotter Mátyás polg. isk. igazgató és az Eötvös Alap pénztárosa, Madarász László szföv. tanító, Fehérvári Ferenc szföv. tanító, Halász (Sauersitz) László szföv. tanító, dr. Veszely Ödön tanítóképző tanár, Csáki Elek, Sugár (Knafer) Károly szföv. tanító, Lakics Vendel, a Magyarországi Tanítók Orsz. Bizottságának elnöke, Kurz Sámuel budapesti ev. tanító, a Népművelők Budapesti Egyesületének elnöke, Peres Sándor önképző igazgató, Sajó (Schafer) Sándor igazgató, a Népművelők Lapja szerkesztője, Hajós Mihály, a Magyarországi Tanítók Orsz. Bizottságának titkára, Kapi Dezső, az Eötvös Alap mősorítókára, Kiss Albert föv. tanító...

***

Két kincset érő levél. Hűen mutatják azt a szellemet, amely a 19–20. század fordulóján az oktatást, a kultúrát jellemezte; szemléltetik az emberi értékek megbecsülését, értékelését, mintaként szolgálva mai, kétségbeesztően alacsony szintű, értékeket elvető, iskolamegszűntető oktatás-nevelés politikánk számára.

A főbtebb idézett, 1913-ban írt, kéziratban fennmaradt dokumentum (amellyel barátnőm, dr. R. N.-né, Németh Ferenc unokája ajándékozott meg) s még néhány hasonló értékű napló – bár írtam rólok a Magyar Nemzetben, ismer tettem a rádióban – körülbelül a '60-as évek óta vár kiadásra...

■ SCHELKEN PÁLMA

Krízisreform

Lesz-e Evangélikus Egészségügyi Centrum?

Az elmúlt esztendő viharos belpolitikai eseményei között sajátos állandóságot képviselt az egészségügy átalakításának a témája.

Lassan negyedszázados a felismerés: több körülmény is szükségessé teszi az egészségügy reformját. Ilyen az életkor meghosszabbodása, az idősebb korosztályok növekvő aránya a népességben, az orvostudomány, ezen belül a műszeres diagnosztika és terápia, valamint a gyógyszeripar jelentős fejlődése, az életmód és a környezet, az egészségtudatos magatartás fokozódó szerepe az egészség megőrzésében.

Nehezen megy át a közgondolkodásba, hogy az egészség nem egyszerűen a betegség hiánya, hanem – az Egészségügyi Világszervezet (WHO) definíciója szerint – testi, lelki és szociális jólét, vagy ahogy szeretik hangsúlyozni: jól lét. Ezen belül meghatározó a mentálhigiéné, a lelki egészség jelensége. A halálozási statisztikák élén álló betegcsoportokban – szív- és érrendszeri betegségek, daganatos megbetegedések – a leginkább meghatározó kockázati tényezők egyike a lelki egészség zavarai.

A rendszerváltozás előtt az a demagógia gátolta a valódi reformot, hogy mindenkit ingyen megillet a legfejlettebb egészségügyi ellátás. Ugyanakkor a nyolcvanas években létrehozott Országos Egészségvédelmi Tanács számos értékes vizsgálattal, állásfoglalással megalapozta a szükséges változásokat.

A rendszerváltozást követően valamennyi kormány programjában szerepelt az egészségügy reformja, de mindig visszariadtak a feladattól. Mert sok gond, sok ellentmondás ellenére működött – a lakosság többségének elégedettséget kiváltva – az egészségügy. Igaz, ebben a működésben lényeges elem volt a hálapénz, a paraszolvencia, amely az ötvenes években kezdte meg „karrierjét”, illuzórikussá téve az „ingyenes egészségügy” létezését. Ez volt az egyik ok, amiért a kormányok visszahőköltek a reformtól: az csak úgy lehetett volna hiteles, ha megszünteti a paraszolvenciát. Az ehhez szükséges finanszírozás, illetve egészségügyi bérreformot viszont nem tudták beépíteni az elképzelésekbe.

Ezért is hangsúlyozhatják most politikusok és szakértők egyaránt, hogy önmagában üdvözlendő, elismerésre méltó, hogy végre az egészségügy jelenlegi vezetése érdemben hozzájárult a reformhoz. Ez igaz, de eredmény eddig leginkább a reformretorika szintjén tapasztalható. Ám a megújulást majd az átalakítás tartalma kell, hogy meghatározza. És egyelőre erősek az aggályok.

Kétségkívül zavaró az a körülmény, hogy az egészségügyi tárcát és így a reformot a kisebb koalíciós párt vezényli. A liberális párt már a tavalyi parlamenti választások előtt nyilvánvalóvá tette, hogy egészségügyi elképzeléseit politikájára fő elemnek tekinti, mintegy ezzel akar sikert aratni. Ez főként azért gond, mert egyedül ebben a programban szerepelt az úgynevezett több-biztosításos modell bevezetése. Ez megtévesztő elnevezés, mert a kérdés lényege az, hogy a nemzeti kockázatközösségen, a szolidaritási elven felépülő egységes társadalombiztosítás finanszírozza az egészségügyi ellátást, vagy pedig az üzleti biztosítók, az egyéni befizetéseket is figyelembe véve.

E kérdésben a választóvonal nem a két nagy politikai erő között húzódik. A szakértők nyolcvan-kilencven százaléka – mindkét oldalon – a társadalombiztosítás fenntartását támogatja. E szerint a sürgősségi ellátást mindenkit megillet, senkit nem hagyunk magára – ez van az első csomagban. Hangsúlyos a második csomag, a tulajdonképpeni betegbiztosítás, lényegében a jelenlegi rendszer. A szolidari-

tás azt jelenti, hogy mindenki a jövődelme alapján fizet tb-járulékot, de a betegségének megfelelő ellátást kapja. A harmadik csomag az extra szolgáltatásokat – külön szoba stb. – tartalmazza. Ebben lehet az üzleti biztosítóknak is szerepük.

A tárca jelenlegi vezetése viszont minden józan érvelés ellenére kitart amellett, hogy a második csomagot – tehát a normál ellátást – ne társadalombiztosítási, hanem üzleti alapon, netán vegyesen finanszírozzák. Ez a külföldi tapasztalatok szerint az ellátás drágulásához és romlásához, jelentős társadalmi csoportok leszakadásához vezet. Egyszerűen a bevezetésben említett tényezők – a lakosság öregekedése, az egészségügyi költség-robbanás – magyarázzák ezt. Ezért nem érvényesülhet a „versengő biztosítók” elképzelés; nincs mód a költségek csökkentésére úgy, hogy közben ne romoljon a színvonal. Legfeljebb a fiatal, egészséges, csekély kockázatot jelentő emberekért versenghetnének a biztosítók.

Csak remélhetjük, hogy a szakértők érvei, az amerikai és a német tapasztalatok – ezekben az országokban fordított irányú a folyamat, azaz haladnak az egybiztosításos rendszer irányába – kellő munióciót adnak ahhoz, hogy ne szálljunk fel arra a vonatra, amelynek az utasai tapasztalataik alapján éppen lefelé kászálódnak.

A több-biztosításos modell még csak fenyegetés, több intézkedés azonban már hatályos. Ezek közül a lakosságot közvetlenül érinti a vizitdíj bevezetése és a patikáliberalizáció.

Nagyobb horderejű a fekvőbeteg-ellátás átalakulása, amely a regionális egészségügyi tanácsok hatáskörében ezekben a hetekben zajlik. Nagyon fontos – ezt erősíti az ellenzéki pártok szakszerű magatartása is –, hogy elsőlegesen ne politikai adok-kapok eszköze legyen az egészségügy átalakítása. A nagyobbik kormánypárt egészségügyi programja több értékes, valóban szakmai elemet tartalmazott. Ilyenek a kardiológiai, az onkológiai, a gyermek-egészségügyi programok, ezeket tovább kellene vinni. Ezért is lett volna fontos, hogy ne az ágyszámokról szóljon a reform, annál kevésbé, mert a finanszírozás sem e szerint történik. No meg logikus lett volna, hogy alulról induljon az építkezés, a járóbeteg-ellátás és a területi rendszer reformjára épüljön az országos szint. Fordítva történik. De bízunk benne, hogy mégis helyükre kerülnek a dolgok. Főleg ha valóban a szakmaiság, nem pedig a politikai lojalitás lesz a döntő.

Bizakodom, de nem vagyok igazán optimista – lelkem mélyén, habitusom ellenére – a Cserháti Péter és csapata által évek óta kiválóan előkészített Evangélikus Egészségügyi Centrum ügyében. Bár az alapelképzelés – rehabilitációs járó- és fekvőbeteg-intézmény, képzési feladattal is ellátva – teljes mértékben beleillik a reformba, és a jelenlegi tárcá vezetője is írásban kifejezte támogatását, távolinak látszik a megvalósulás. Hiszen hirtelen minden meglévő intézmény további sorsa bizonytalanul vált. Persze a másik oldalon ez azt is jelentheti, hogy könnyebben kapunk majd felszabaduló épületet. És persze reménység szerint az induláshoz segítséget a Nemzeti Fejlesztési tervtől.

Jól is kijöhet a társadalom – a jelen kérdőjelei, a válságjelek ellenére – az egészségügy átalakításából. A konkrét reformlépések remélhető kedvező hatása példa lehet arra, hogy a humán szférában különösen zsákutca a túlpolitikált, konfrontatív alapállás. Az egészség érték mindenki számára. Felelősek vagyunk önmagunkért és egymásért. Több szinten is jelentkezik az egyházak felelőssége. Ebben az évben nekünk is vállalnunk kell a reformért folytatott küzdelmet.

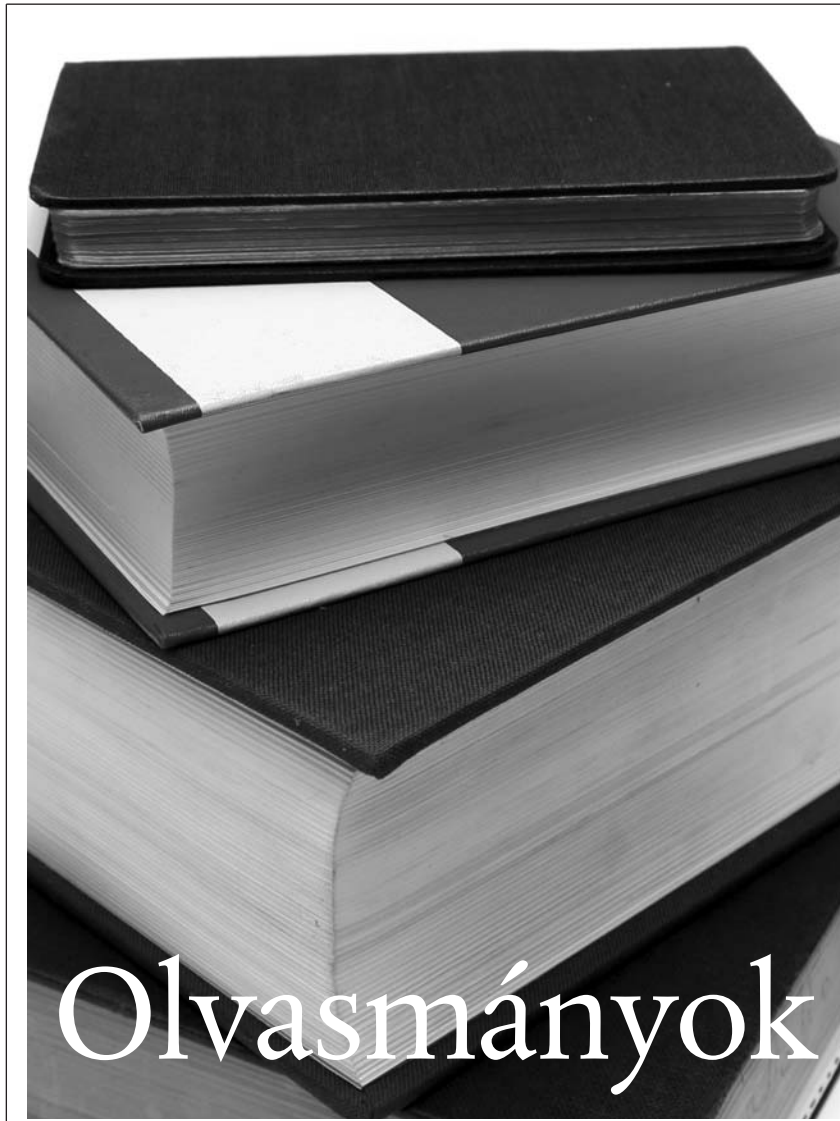
■ DR. FRENKL RÓBERT

Egy iskolai csoport a múltban a sárszentlőrinci iskola és tanítólakás udvarán

va, melyeken eddigél vezérelt, legszen- tebb érzelmeim oda vezéreltek, kedves Bátyám körébe, a nagygeresdi tanítói lakba, az iskolába, a szép Répcemellébe, s látom szemeimmel mindazt, ami ott egykor környezett, reám irányadó befolyást gyakorolt. Megelevenül előttem Németh Ferenc alakja, aki még az iskolából kibocsájtott gyermekeket is óvta, védte a veszedelemtől, s el-elkísérte s velem is el-

terfy Sándort is. Lássá igen tisztelt Urunk, mi ezt a Péterfy Sándort igen nagyon szeretjük és tiszteljük, becsüljük, áldjuk tisztelt Urunkat, mivelhogy Péterfy Sándort tanította. Ha a macedóniai király, Fülöp azt mondta Arisztotelésznek, hogy örül azon, hogy a fia oly korban született, amikor egy Arisztotelész él, és neki adta át a Sándor fiát tanításra, mi is azt mondjuk, hogy hálát adunk a jó Égnek, hogy

Menekülés a depresszióból

► „...szeretetre van szüksége a szenvedőnek” (Jób 6,14) – nemcsak Jóbnak, hanem minden testi-lelki betegségben szenvedő embernek szeretetre van szüksége. Elsősorban Isten szeretetét kell elfogadnia, amelyet Fiában ajándékozott nekünk, de embertársai találekony szeretete is szükséges a végleges gyógyulás érdekében. Mindez különösen érvényes korunk népbetegségében, a depresszióban szenvedő testvéreink életére nézve. Istennek a Szentírásban adott kijelentését hittel megragadva s a felkínált Szabadítót elfogadva megtapasztalható, hogy a több ezer éves ígért ma is igaz és élő íge – tehát az örök Vagyok cselekvését, történést, létezését kifejező szó...

A csüggedés mocsarába került embertársaink negatív érzéseket élnek át: érzelmi elhidegülés, szomorúság, agresszió, ingerültség, félelem, szorongás, gondterheltség, reménytelenség... A zsolttáros is ezt kérdezte: „Miert csüggedsz el, lelkem, miért háborogsz bennem?” De így folytatta: „Bízzál Istenben, mert még hálát adok neki az ő szabadításáért!” (Zsolt 42,6; lásd még: 42,12; 43,5)

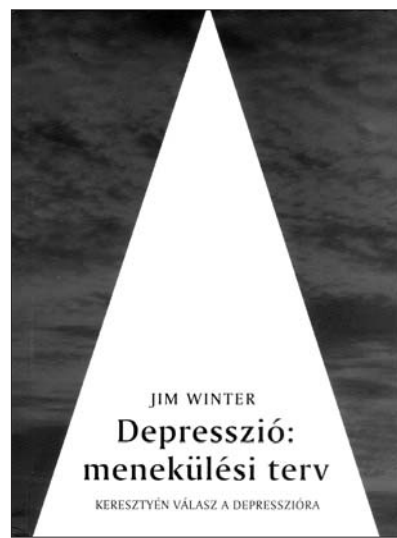
Az önbizalomhiány a depresszió egyik legáltalánosabb tünete; az egyik oka pedig a harag, amely a búskomorság minden fázisában jelen van. Isten gyógyítja: ismerek el, és valld meg haragod bűn! Kérd őt, hogy vegye el ezt az agresszív magatartásodat, s adj nekí hálát irgalmáért, kegyelméért és bocsánatáért! Ha az agressziót felváltja a szeretet, akkor semmi ereje sincs rajtunk a depresszióknak.

Az önsajnálata a depresszió legfőbb oka, de ezt nagyon nehezen ismerjük el. Hogyan lehet ezt a bűnt legyőzni? Úgy, mint a haragot: ismerek fel, valld meg bűnként, s kérj Istentől győzelmet az önsajnálata fölött! Ne feledd el hálát adni imádságodban rendszeresen mindeháért, „mert ez az Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra” (1Thessz 5,18). A démoni eredetű depresszióból is van szabadulás, ha használjuk Isten fegyverzetét! „Engedelmeskedjétek azért az Istennek, de álljatok ellen az ördögnek, és elfut tőletek.” (Jak 4,7)

Fogadjuk el önmagunkat, hiszen Isten szeret minket, és terve van az életünkkel! Ne gyűlöljük önmagunkat, mert ennek tragikus következményei lehetnek! Hogyan lesz jobb véleményünk önmagunkról? Ha keressük az Istennel való személyes kapcsolatot; ő betölti belső ürességünket. Ha bennünk lakik Isten ígéje, akkor békeségben tudunk élni vele, önmagunkkal és felebarátainkkal egyaránt.

Hogyan segíthetünk búskomor barátunknak? Legyünk mellette, akár némán, mint Jób barátai. De mondjuk neki Isten

igéjét is, és imádkozunk vele hálaadás-sal! Ne ítéljük el haragja és önsajnálata miatt; bízzuk a Szentlélekre, hogy meggyőzze őt ezekről a bűneiről, de vigyük őt közbenjáró imáinkban Isten színe elé! Bizonyosságot tehetünk neki, elmondva ezt a kimenekülési tervet: a depresszió feletti győzelem rajta múlik! A gyógyulás útján az első lépés az, hogy Jézus Krisztust – aki szereti a szenvedőt, és megbocsátja a megtérő bűnösnek – Urának és Megmentőjének fogadjja el. Az „én” trónfosztása azt eredményezi majd az életben, hogy ő is meg tud bocsátani másoknak és önmagának is. E sok szenvedéssel járó betegségből is megszabadítja az Úr-

isten, aki Fia által az ő gyógyító-jává is lett. Így újra egészséges emberként lesz képes Isten eredeti teremtő szándékának a betöltésére, hogy őt dicsőítse, és öröklő gyönyörködjen benne.

A téma iránt részletesebben érdeklődők figyelmebe ajánlom Tim LaHaye Kivezető út a depresszióból című könyvét (Evangéliumi Kiadó, 1996) és Jim Winter Depresszió: menekülési terv – Keresztény válasz a depresszióra című művét (Kálvin Kiadó, 2006).

■ – GARAI –

„Érted is, amit olvasol?”

Az Apostolok cselekedetei című könyv 8. fejezetében Fülöp tette fel a címben idézett kérdést a szerezcsen főkomornyiknak, amikor a Lélek sugallatára a Gázába vezető úton csatlakozott hozzá (30. vers). A kérdés ma is időszerű – számunkra, hívő keresztények számára is. Mi vajon mindig értjük-e, amit Isten az ő igéjén keresztül meg akar értetni velünk?

Közismert megállapítás: az ember a teremtés koronája. A Szentírás kinyilatkoztatása alapján ez nem túlzás. Isten az embert nagy méltósággal ruházta fel. Úrrá tette őt valamennyi földi teremtményen, egyúttal nagyon világos eligazítást adva arra vonatkozóan, hogy ez mit jelent. Az első emberpár is tudta már, mi a dolga: hogy művelje és őrizze a földet (1Móz 2,15), és hogy felelősséget vállaljon embertestvéreért (1Móz 4,9).

Mikor Isten elküldte egyszülött Fiát a világba, s ezáltal az emberrel új szövetségre lépett, Jézus félre nem érthetően mutatta be ennek az „uralkodásnak” a lényegét – végig, amíg a földön járt, s végül ott, a tanítványokkal való utolsó együttléte estéjén a napnál is világosabban. „Jézus jól tudva, hogy az Atya mindent kezébe adott (...), felkelt a vacsorától, letette felsőruháját, és egy kendőt véve, körülkötötte magát (...), és elkezdte a tanítványok lábát mosni... (..) Miután megmosta a lábukat, és felvette a felsőruháját, ismét letelepedett, és ezt mondta nekik: »Értitek, hogy mit tettem veletek? (...) Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek. Bizony, bizony, mondom néktek: a szolgálta nem nagyobb az uránál...» (lásd Jn 13,3–16)

Most újra tegyük fel magunknak a címbeli kérdést! Értjük-e tényleg, hogy miről van szó? „Hát hogyné értenénk, mikor az anyanyelvünkön olvassuk!” – mondhatják erre sokan. Talán még olyanok is akadnak közöttünk, akik így folytatják: „Gyerekkorunktól kezdve jól ismerjük ezt vagy azt a történetet, semmi újat nem mond vele az, aki milliomosodra citalja.” Igen, valóban, annyira jól ismerjük ezeket a történeteket, hogy sokszor talán már bele sem gondolunk a jelentésükbe. Csak amikor szétnezzünk ebben az egyre gubancosabb világban, talán elborzadva attól, hogy miként rohan szinte szemmel láthatóan a vesztébe, érinthet meg bennünket közelebről ez a hozzánk is szóló kérdés: „Érted is, amit olvasol?”

Az értelem központja az agy. Amíg azonban csak az agyunkig jut el valami, amit a szívünkkel is értenünk kellene, addig ugyan olvashatjuk, hallgathatjuk az ígét, de a legjobb esetben is csak a saját magunk számára nyerhetünk belőle átmeneti erősítést, vigasztalást. Az igazi kérdés ez: átérezzük-e, amit megértünk az olvasottakból, hallottakból? Mert csak akkor kezdheti el bennünk a Szentlélek azt a munkát, amelyre a „jogositványunk” szól. Olyan sokszor halunk a keresztény értékekre való hivatkozásokat, a Jézusban megtalált szabadságra való utalásokat, mondunk ki a szeretetről szóló gyönyörű mondatokat – de valóban átérezzük-e, hogy miről is beszélünk?

Érzés és gondolat – úgy tűnik, hogy e kettő határozza meg az életünket. Megbántanak bennünket, ettől rossz érzésünk támad. A rossz érzés automatikusan kiváltja a negatív gondolatokat. Amikor aztán a kettő tartósan erősítheti egymást, akkor valami olyasmi kezdődik el, amire mondhatjuk ugyan, hogy „utóvégre én is emberből vagyok”, de semmiképpen nem fog látszani rajtunk, hogy mi keresztény emberek, azaz Krisztus tanítványai vagyunk.

Gondolunk valakiről valami rosszat. Biztosan nem is tudhatjuk, hogy jól gondoljuk-e, mi azonban nem szoktunk tévedni. Ez a negatív gondolat érzésvilágunkat is átjárja, s jóllehet szinkronban kerülünk önmagunkkal, de semmiképpen nem az Úr Jézussal, akit pedig Mesterünknek vallunk. Gondolatunk erősíti ellenérzésünket, miként az előzőekben az érzés befolyásolta gondolatunkat.

Akár így, akár úgy legyen, egy biztos: ebben az állapotunkban nem azok vagyunk, akikre a világ sóvárogva vár. Lehet akár milyen keresztény tradíciónk, Isten nem tud használni bennünket munkatársaként, pedig neki itt, a földön azok által kell megdicsőülnie, akik választottak hívására, és róla tesznek vallást a világ előtt.

„Jó, jó, csak hogy az érzések bizonyos hatásra kiváltódnak belőlünk anélkül, hogy ez ellen bármit is tehetnénk!” – szól máris az ellenetetés. A gondolatok védelme sem marad el. Utóvégre az ember gondolkodó lény, mindenről megvan a véleménye, és meg is kell, hogy legyen. Nem is itt van a probléma, csak éppen mi szeretjük összevegyíteni a dolgokat.

Az ember ragaszkodik az igazához, és igyekszik mindig tisztára mosni magát. Ha ehhez arra van szüksége, hogy összekeverje a fogalmakat, akkor attól sem riad vissza. Az ember már csak ilyen. Sokszor még akkor is személyválogató, ítélkező, ha naponta olvassa a Bibliát, és minden vasárnap ott van a templomban; legfeljebb hozzáfűzi mondandójához: „Nem akarok ítélkezni, de...”

Értjük-e, amit olvasunk a Bibliánknak? Észre vesszük-e, hogy amit Jézus vár tőlünk, az sokszor ellenkezik a mi érzéseinkkel, gondolatainkkal? Az igaz, hogy kiváló tudásunkról értelemmel nem kényesíthet bennünket, hogy sérelmeinket babusgassuk, és gondolataink segítségével is életben tartjuk őket. Milyen valós akadály lenne annak, hogy rögtön Jézushoz menjünk velük? Nem mondhatjuk-e el neki, hogy mennyire rosszul esett ez vagy az nekünk, és „addig nem bocsátjuk el” őt, amíg a szívünk háborog? Ha pedig túl nagy ez a bizonyos sérelem, akkor nincs-e olyan testvérünk Krisztusban, akinek a segítségét kérhetnénk, hogy imádkozzon együtt velünk azért, hogy gondolataink szabadabb lehessenek Isten szavának meghallására? Nincs-e ígéretünk rá, hogy „ha tehát a Fiu megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek?” (Jn 8,36) Miért kellene forognunk keserű levünkben hosszú

időn keresztül, mintha nem lennének szabadabbá téve a szeretetre?

Értjük-e, amit hallunk, amit olvasunk? Tudjuk-e, miről prédikálunk a másik embernek? Tapasztalatból mondjuk-e, amit a Megváltóról mondunk, vagy csak mert úgy tanultuk? Ha nincs tapasztalatunk, hát szerezzünk! Szánjunk rá életünkben egy hetet vagy akár egyetlen napot, amikor különösen is odafigyelünk arra, hogy adott helyzetben mit tanácsol nekünk Jézus. S ha megértettük, tegyünk aszerint akkor is, hogyha ellenkezik eredeti szándékunkkal! Ha valóban rá akarunk figyelni, neki szeretnénk engedelmeskedni, akkor ehhez egész biztosan meg is kapjuk a segítséget. És ámulva fogjuk tapasztalni, hogy valami áttételezett bennünk.

Értjük-e, amit minderről tanultunk? Talán kívülről fújuk a boldogmondásokat, de úgy igazán beledogdoltunk-e már, amikor a boldogságot keressük, hogy miről is beszél Jézus? Nem abszurd-e az az állítás, hogy azok boldogok, akik sírnak, terhet viselnek, hiányérzettel szenvednek? Ezek mindegyike nagyon rossz érzés, és a gondolatainkat is erősen befolyásolja. Merünk-e mégis Jézusnak hinni? A rossz érzések kiváltotta gondolatok helyébe akarjuk-e az ő gondolatait befogadni? Kérdezzük-e tőle: „Uram, ezt és ezt hogy érted?” Kérjük-e: „Uram, értesd meg velem a te gondolatodat!”

„Mert a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.” (Róm 8,19) Vajon nem mi, hívő keresztények vagyunk-e azok, akikre a világ sóvárogva vár? Az a vezetékrendszer, amely folyamatosan tisztulhat Jézus Krisztus szent vére által, s így élő víznek folyamai ömölhetnek át rajta? Akik ha élünk, az Úrnak élünk, s ha meghalunk, az Úrnak halunk meg? Megértjük-e, átérezzük-e, mekkora a felelősségünk? Mindenkinek ott, ahol a kapott talentumok szerint Isten a helyét kijelölte.

Érted-e, amit olvasol? Érttem-e, amit hallani megyek a templomba? És a szószékéről mindig az hallatszik-e, amit Isten akar üzeni népének? Nem vegyülnek-e sokszor a mondandóba emberi indulatok, vélekedések, értelmezések? Munkálkodunk-e ott, ahol élünk, Isten országán, vagy csak a szánkkal mondjuk: jöjjön el a te országod? Megannyi kérdés, és még mennyi sorakozik a szívünkben! Valójában mindegyik összefoglalható abban az egyetlenben, amelyet Jézus intézett Péterhez: „...szeretsz-e engem?” (Jn 21,17) S hogy ez a szeretet miből áll, az egy másik helyen így olvashatjuk: „Ha valaki szeret engem, az megtartja az én ígémet...” (Jn 14,23a)

Urunk, te tudod, hogy mi szeretni akarunk téged. Mi pedig tudjuk, hogy lehet jól is megrosszul is szeretni. Kérünk, könyörülj rajtunk! Segíts, hogy megértjük, amit mondasz, és hogy azt, amit megtettünk belőle, a te tetszésed szerint formálhassuk életre a te dicsőségedre, embertestvéreink javára. Ámen.

■ SZÁNTÓ VILMOSNÉ

Jézus és az „öreg néne”

Egyik nap két éves kislánynomnak mesét olvastam; az egyik az „Öreg néne özikéje” című volt. Amikor meglátta az öreg nénit ábrázoló rajzot a mesekönyvben, felkiáltott: „Jézus!” Kijavítottam, hogy a képen egy öreg néni látható, akiről a mese szól, majd elkezdtem a mesét, de a következő oldalon újból ott volt az öreg néni, és a kislánynom megint csak Jézusnak nevezte – és ez így ment szinte a mese végéig.

Először úgy gondoltam, hogy a kicsi lány csak tévedésből „látja bele” Jézust az illusztrációba, hiszen a rajz nem a maiakra jellemző, precíz kimunkálással, nem is számítógéppel készült, hanem „hagyományos”, olyan, amely körülbelül húsz évvel ezelőtt szokásos volt (bár megjegyzem, a mostani rajzok némelyike igen csak nagy magán után kívánivalót). De amikor sokadszorra nevezte Jézusnak az öreg nénit, elgondolkodtam ezen, és rájöttem, hogy kicsoda igazságot mondott ki az én kicsi lányom.

Fazekas Anna meséje arról szól, hogy az öreg néni talál egy törött lábú özgidát, hazaviszi, és otthonában szeretettel, törődéssel meggyógyítja.

Miután rendbe jön a kis gida, tavasszal visszamegy a társaihoz az erdőbe. Sietve, vágyakozva indul, de a hegytetőről még visszanez, mintha elköszönne a nénitől. Az öreg néne fájó szívvel búcsúzik tőle (ahogy mondani szokás: egyik szemre sír, a másik pedig nevet), de végzi tovább a dolgát. Miután eltelik egy év is, egyszer csak ott áll az ajtóban az egykori özgida – immár felnőtt özmaként a kicsi gidájával, akinek szintén eltörött a lába. Elhozta meggyógyítani az öreg nénihez. Nyugodt szívvel hagyja ott, mert tudja, hogy jó kezében van a kicsi. A történet vége pedig az, hogy az öreg néne még sok özikét meggyógyít, és a falu lakói is nagyon szeretik, tisztelik őt. A gyerekek is sokszor meglátogatják, és elnevezik őt Özanyókának.

Hogy miként kapcsolódik ez a mese Jézushoz? Úgy, hogy Jézus is ilyen gyógyító. Hozzá fordulhatunk bármilyen gonddal, bajjal, és ő gyógyírt ad a seb. Nem kérdez, nem vádol, hanem szeretettel átölel, megsimogat. Majd mikor meggyógyultunk, utunkra enged, nem tart vissza, de szemével nyomon követi életünket, és ha kell, újból

ott van melletünk, s meggyógyít megint. Nem vár érte hálát, de jó szívvel veszi, ha a tíz gyógyultból egy tisztelettel megköszöni. Ahogy a mesében az özike is visszanezett a hegytetőről.

A folytatás is hasonló: ha már minket is meggyógyított az Orvos, akkor nem tudjuk magunkban tartani, hogy Jézus él, és nem vagyunk egyedül, magunkra hagyva a bajban, betegségben.

Mi, akik már megtapasztaltuk Isten szeretetét, nem visszképe a másik embert Jézushoz, megmutatva neki, hogy nézd, itt a Gyógyító, menj hozzá, és ne félj, ő segíteni tud rajtad!

Az özmamává lett kis gida is a nénihez vitte a kicsi özikét, mert tudta, hogy ő jobban el tudja látni a sebet, mint ő maga. Teljes bizalommal fordult a nénihez, és hagyta, hogy a kicsi-jét, mert megtapasztalta az öreg néne nagy szeretetét. Nekünk is ilyen bizalommal kell fordulnunk Istenhez – és csakis öhozza, ha bánat, baj ér bennünket. Gyermeki szívvel, ahogy a kislánynom is tette, mert csak ez hoz igazi gyógyulást!

■ BÁNFÍ KLÁRI

Jövel, népek Megváltója!

Megjelent az Evangelikus Hittudományi Egyetem zenei együttesének második CD-je a Luther Kiadó gondozásában *Veni redemptor gentium* (Jövel, népek Megváltója) címmel. Közreműködik az egyetem kamarakórusa Csorba István karnagy vezetésével; a liturgikus ének szemináriumot vezényli és a 2001-ben az Aquincum Orgonagyár által készített békásmegyéri orgonát megszólaltatja dr. Finta Gergely.

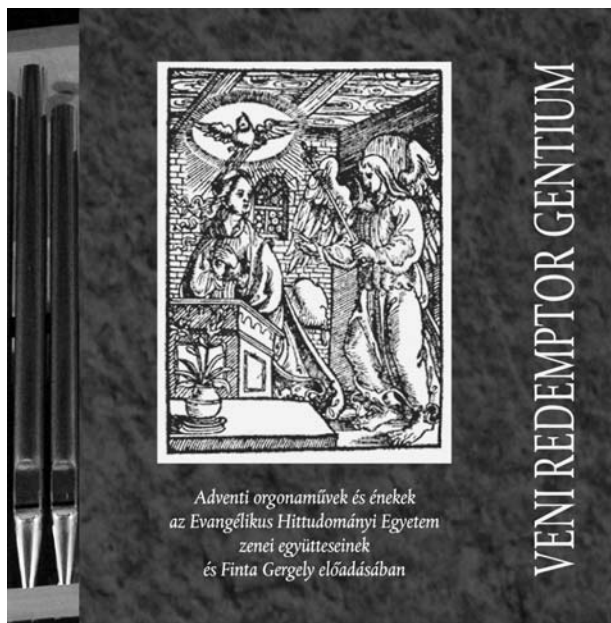
Mint arra a választott cím is utal, a CD ízelítőt kínál az adventi és a karácsonyi ünnepkör legnagyobb hagyományra visszatekintő énekeiből és azok feldolgozásaiból. A *Magnificat* (Mária hálaadó éneke), a *Tehozzád emelem én szemeimet* (adventi introitus), a *Küldé az Úristen* (adventi szekvencia) liturgikus tételek mellett megszólalnak gyülekezeti énekek is alternatív előadásban: *Nun komm, der Heiden Heiland – Jöjj, népek Megváltója* (ÉÉ 131); *Gottes Sohn ist kommen – Istennek szent Fia* (ÉÉ 136).

Az orgonaművek között hallhatjuk *Gárdonyi Zoltán Adventi fantáziáját* a már a címben is említett ének dallamára, de a zeneszerzők közt találjuk J. S. Bachot, D. Buxtehudét, J. G. Walthert, S. Scheidtot éppen úgy, mint a jóval későbbi mesterek közül M. Regert, Sulyok Imrét és a Bartók Béla kólingagyújtását feldolgozó Koloss Istvánt.

A CD a *Lelkipásztor* című folyóirat mellékleteként már decemberben megjelent, a példányokról azonban sajnálatosan lemaradt a felvételvezető neve és a felvétel helyszíne. Így az egyetem és zenei együttese ezúton mondanak külön köszönetet a felvételt irányító Matók Istvánnak, valamint a felvétel helyszínül szolgáló békásmegyéri evangélikus templom gyülekezetének és vezetőinek.

A CD már megvásárolható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.). Ára 1800 Ft.

■ W. KINCZLER ZSUZSANNA

Örökké fiatalon

Makkegészség, erő, életöröm – ez jellemzi az Okinawa szigetén lakó, magas kort megelő embereket. A háromezer-öttszáz lelkes Ogimi faluban – ahol négyszázharminc fő idősebb nyolcvannál, és tizenketten már a százat is betöltötték – egy kőbe vésvé ez a felirat olvasható: „Hetvenévesen még gyerek vagy, nyolcvanesztendően fiatal ember. És ha kilencvenéves korodban valaki a mennyországba hívogat, mondd: »Gyere el újra, amikor száz leszlek!«”

Egy német magazin tudósítója elutazott a faluba, hogy a hosszú élet titkának nyomába eredjen. Az ott élők példája azt mutatta, hogy az éghajlati adottságoknak, az egészséges táplálkozásnak, valamint a rendszeres mozgásnak – egyesek ezen a zenélést és a táncot értik – nagy szerepe van abban, hogy az ottaniak ilyen magas kort érhetnek meg.

A testi-lelki egészség megóvása természetesen nem csupán a távoli vidék lakóinak elemi érdeke, hanem nekünk is. Ha így teszünk, azzal Isten ígéjét is megtartjuk, amely szerint „testetek, amit Istentől kaptatok, a bennetek levő Szentlélek temploma” (1Kor 6,19), egy szent helyre pedig illik vigyázni.

Korunkban azonban számosan akadnak, akik nem egyszerűen helyesen és ésszerűen óvják a testüket, hanem minden időt, pénzt és energiát a szépség, a fiatalosság és az egészség megőrzésére áldoznak. Mindezek számukra majdhogynem bálványokká váltak, és szinte betegesen rettegnek attól, vajon mi lesz velük, ha fizikai képességeik csökkennek, erejük megfogyatkozik. Márpedig ők minél tovább akarnak élni, hiszen élni szép, élni jó!

Azonban akár tetszik, akár nem, szembe kell néznünk azzal, hogy az öregség, a betegség – és igen, a halál is – a bűnbe esett ember életének része. Am azoknak, akik hisznek, az utolsó óra nem a vég, hanem egy új, egy teljesebb élet kezdete.

Aki pedig ezt hiszi és tudja, az nem feledkezik el arról a bölcsességről sem, amelyet egy áhitatban így fogalmaztak meg: „Az életnek nem a hossza számít, hanem a mélysége.”

■ GAZSU

HETI ÚTRAVALÓ

A törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által jelent meg. (Jn 1,17)

Vízkereszt ünnepe után a második héten az Útmutató reggeli és heti igéi az Ó- és Újszövetség két kulcsszaváról tanítanak. Luther szótára tökéletesen összefoglalja, amit egy evangélikus kereszténynek erről ma is tudnia kell: „Törvény és evangélium: Isten ugyanazon igéjének két különböző alakja. A törvény tilt, parancsol, fenyeget, s célja nem az, hogy betöltsük – hogyan is tudnánk –, hanem hogy erőtlenségünkről meggyőzzön, s odakergessen a kegyelemhez. Az így összetört embert az evangélium, az Isten bűnbocsátó kegyelméről szóló örömhír vigasztalja meg. Az ilyen ember számára azután a törvény új értelmet nyer: most már Isten iránti hálaból és engedelmességből igyekszik azt betölteni. Nem azért, hogy így érdemet szerezzen, hanem hogy kegyelmes Atyját dicsőítse.” Isten akarata Urunkban lett nyilvánvalóvá: „Jézus Krisztus a láthatatlan Isten képe: minden általa és őtérte teremtetett, és őbenne áll fenn minden.” (Kol 1,15–17; LK) A kánai menyegzőn a borra változtatott víz az örömteli örök életre és a Lélekre utal, melyet Jézus ad az övének: „... így jelentette ki dicsőségét, és tanítványai hittek benne” (Jn 2,11) – e jellel példát adott: „A szentekkel vállaljatok közösséget szűkebbekben, gyakoroljátok a vendégszeretetet.” A képmutatás nélküli szeretet ezt (is) jelenti: „Örüljétek az örülőkkel...” (Róm 12,13.15) Mózes az Úristen törvényének megtartására inti népét: „Kijelentette nektek szövetségét, amikor megparancsolta, hogy tartsátok meg a tíz igét, és felírta azokat két kőtáblára.” (5Móz 4,13) Jézus a szombatnap kalásztépéskor a törvényt eredeti célja szerint értelmezte: „A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért; tehát az Emberfia ura a szombatnak is.” (Mk 2,27.28) Urunk így tanított a törvény érvényességéről: „A törvényt és a prófétákat Jánosig hirdették, azóta az Isten országának örömhírét hirdetik...” (Lk 16,16) De a pogányokból lett keresztényeknek be kell-e tartaniuk Mózesnek a körülméltre vonatkozó törvényét (is)? Az apostoli gyűlés határozata ez: „Mert a Szentlélek jónak látta, és vele együtt mi is úgy láttuk jónak, hogy ne tegyünk több terhet rátok annál, ami föltétlenül szükséges: hogy tartózkodjatok a bálványáldozati hústól, a vértől, a megfúladt állattól és a paráznaságtól. Ha ezektől őríztek, jól tesztek. Legyetek egészségben!” (ApCsel 15,28–29) Jézus halálának az idejét egyedül az Atya határozza meg; ezért titokban ment fel a jeruzsálemi lombsátorünnepre. Ellentétes vélemények voltak s vannak ma is róla: „... a testvérei sem hittek benne.” „... némelyek azt mondták róla, hogy jó, mások viszont ezt mondták: »Nem az, sőt félrevezeti a népet.«” (Jn 7,5.12) – De mi kinek mondjuk őt?! Halála előtt az Isten embere áldásként ezt mondta: „A Sínairól jött az Úr... (...) Mennyire szereti népét!” „Mózes törvényt adott nekünk (...) örökségül.” (5Móz 33,2.3.4) „Mit a törvény rendelt nekünk, / Nem tudtuk betölteni... (...) / De Isten...” (ÉÉ 320,2.3)

■ GARAI ANDRÁS

A dicsőítés ereje

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szókéneké Bakay Beatrix

► „A mögöttem álló hat esztendő megpróbáltatásokkal teli időszak volt számomra. Elvesztettem a szüleimet, elhagyott a menyasszonyom. Betegségem miatt kitétek az állásomból. Egyszerűen nem tudtam fizetni az albérletemet, és sok adósságot csináltam. Hívó bátyám családjával együtt felkarolt. Elfogadtam az Urat. Mindennap olvasom a bibliaolvasó *Útmutató* vezérfonalával az igét. Mégis félve indulok az újnak! Mit tartogat 2007 az én számomra? Nincs perc, hogy ne kiáltanék Istenhez, mégis csak egészen apró lépésekben haladok életem rendeződése felé...”

Kedves Lajos! Jövendőmondó nem vagyok, de engedje meg, hogy az idei bibliaolvasó *Útmutató* évi igéjének fényében arra biztassam, hogy merjen Urunk ígéretében megkapaszkodni! Ezt mondja az Úr: „Én újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd meglátjátok!” (Ézs 43,19a)

És hogy ez mennyire igaz, azt már megtapasztalhatta, hiszen a legnagyobb nyomorúság idején Megváltója lehajolt Önhez, kézen fogta. Kiemelte a pusztulás veréből, és sziklára állította lábait. A legnagyobb csoda történt Önnel: Isten újat cselekedett az életében, hiszen gyökeresen új teremtés lett! És csodálatos az a gondoskodás, ahogyan hívó bátyáiban az Ön segítségére futott a gondviselő Isten. Befogadták, otthont teremtettek Önnek, nem kell hajléktalanként, magányosan járnia az útját.

Lehetetlen nem észrevenni e mögött Isten gyöngéd szeretetét! Milyen kedvesen és figyelmesen készített helyet az Ön számára a földön és a mennyekben! Ezért egészen biztos vagyok benne, hogy reménytelen jövő bontakozik ki Ön előtt nemsokára. Talán még ez a hetedik esztendő a szűk esztendők közé számít, de hiszem, hogy a fordulat éve lesz 2007 Lajos életében! Figyeljen, mert ez a fordulat most van kibontakozóban! No persze azért, hogy ezt be is

fogadhasa, nem ártana változtatni valamin!

Kedves levelét olvasva megfigyeltem, hogy az imádságról mindig úgy ír, mint ha az súlyos, de haszontalan kötelesség volna. Imádkozni nem azért kell, mert ez egy szép keresztény szokás, amelyet Isten elvár az embertől! Ha valaki elmondja nekem, hogy milyen a „belső szobája”, nem nehéz megállapítanom, hogy mennyire mély a kapcsolata Megváltójával! Aki Isten csodálatos vezetését szeretné megtapasztalni mindennapjaiban, annak imádkozó embernek kell lennie! És elsősorban hálás szívű, Istent magasztaló lelkületű embernek.

Lajos, kérje Istent, hogy ajándékozza meg a hálaadó, dicsőítő ima lelkével! Ne legyen folyton panaszkodó, elégedetlen gyermeke az Úrnak! Hinnünk kell abban, hogy Isten jobban gondoskodik rólunk, mint a legszeretőbb édesanya vagy édesapa! Nincs hiánya a legválogatottabb eszközökben, amelyekkel segíteni rajtunk! Természetes, hogy kipanaszkodjuk magunkat Urunk előtt, és fontos, hogy mindig bűnbánattal lépünk elé, de nem felejthetünk meg arról sem, hogy imádjuk és dicsőítsük Atyánkat, aki szeretett Fiát adta, hogy bűneinket eltörölje.

Tudom, hogy Lajos most úgy érzi, hullámok csaptak át a feje felett. Lehet, hogy arra is gondolt már, hogy imádkozni meddő elfoglaltság. De a Szentírásban van egy parancs, amely képes kioldozni minket a holtpontról! Nem recept, nem megfontolásra szánt javaslat, hanem parancs! Így szól: „Dicsőíjétek az Urat!” (Zsolt 150,1) Különösen a zsolta-
rokban tér újra és újra vissza ez az Isten

népének szóló felhívás, de érdemes megfigyelni, hogy mit csinál Pál apostol és munkatársa szorongatott helyzetében: „Éjjeltájban Pál és Szilász imádkozott, és énekkel magasztalta az Istent.” (ApCsel 16,25a) Mert a dicsőítésre való felszólítás arra hív fel minket, hogy emlékezzünk arra, kicsoda a mi Istenünk, és mit tett értünk! A dicsőítés arra bátorít, hogy bizalmunkat kizárólag Istenbe vessük a körülményektől függetlenül!

Sokszor megtapasztaltam már, hogy az engedelmesség mindig áldásomra vált. Így van ez a dicsőítéssel is. A komolyan vett dicsőítés egyszerűen befolyásolja a gondolkodásunkat. Gondjainkról Istenre irányítja figyelmünket. Világos, hogy az élethelyzetekkel valóságos módon szembe kell nézni, de mire erre sor kerül, hálaadó, dicsőítő imádságunkra Isten úgy válaszol, hogy előkészíti számunkra a kiutat a nehéz helyzetből!

Jó tudatosítani: nem az a fontos, hogy Isten teljesítse a kívánságunkat, hanem az, hogy mi teljesítsük az ő akaratát! Ráadásul az embert Isten a dicsőítésre való vágygal teremtette! Ha nem az Úr körül forognak a gondolataink, ha nem magasztaljuk szüntelenül lelkünk Istenét, akkor óhatatlanul valaki vagy valami mást fogunk keresni magasztalásunk tárgyául. Ezért szenvedünk annyit a bálványimádás bűnétől!

Lajos, talán azért kellett megtapasztalnia ezt a mélységet, ahová jutott, hogy elengedje bálványait, és adja meg végre a teljes tiszteletet és imádatot az élő Istennek! Legyen 2007 Istenünk dicsőítésének az éve az Ön és mindannyiunk számára! Hiszen az évi ige így folytatódik: „Már készítem az utat a pusztában, a sivatagban folyókat fakasztok.” (Ézs 43,19b)

A mi Urunk áldásának bő vize áraszsa el minden kedves olvasóm életét az új esztendőben!

■ SZÓKÉNEKÉ BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válaszlapunkban is megjelenjen.

Ifjúsági istentisztelet

Ökumenikus ifjúsági istentisztelet lesz a Közös Pont Ifjúsági Misszió szervezésében Budapesten január 28-án 18 órától a Szilágyi Dezső téri református templomban. Igét hirdet Sefcsik Zoltán szekszárdi evangélikus lelkész. Zenei közreműködők: Körmendy Petra és Kiss-Sámson Endre.

A 2007-es ökumenikus imahét keretében tartandó istentisztelet után agapé is lesz.

A Közös Pont Ifjúsági Misszió missziós kezdeményezést a három történelmi egyház alapította 2000-ben; feladata az egyházak képviselői a különböző nyári fesztiválokon (Sziget fesztivál, Hegyalja fesztivál, EFOTT). Ökumenikusan, fiataloknak a fiatalok nyelvén.

Mi az az országos ifjúsági munka?

Szeptember közepe óta próbálok megfejteni – amióta országos ifjúsági referensként dolgozom egyházunknál –, de kedves testvérek, bocsássanak meg, ha nem tudok a címben feltett kérdésre konkrét, szépen hangzó választ adni...

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Györe Balázs

FRENYÓ ANNA ifjúsági referens

Kíváncsi vagyok, Önök hogyan válszolgálnak rá! Mitől lesz egy program országos? Sokszínű egyházunk tagjai akarnak-e és képesek-e egymással együtt dolgozni? A sok különböző kegyességi irányzat közepette nem pont a fiatalok igényeiről feledkezünk-e meg? Nekik mire van szükségük? Mi, akik ifjúsági munkával foglalkozunk, saját magunkat képzeljük-e Istennek, vagy hajlandók vagyunk önmagunkon tülemelkedve edényé válni?

Mit akar ez az egyház 2007-ben a fiatalokkal? Mit akarunk a következő öt évben elérni? Ha működő ifjúsági szervezet szeretnénk lenni, akkor ezekre a kérdésekre olyan válaszokat kell tudnunk adni, amelyeket egyházunk minden tagja el tud fogadni és magáénak vall. A júniusban tartandó paksi országos találkozó témája többek között a generációk közötti megbékélés lesz. Hogyan válhatunk a fiatalok iránt szívünket kitaró integratív egyházzá?

Én egyet tudok, kedves testvérek: itt van ez a sok fiatal ebben az országban, és az Isten kökeményen számon fogja kérni rajtunk, hogyan szerettük őket, hogyan foglalkoztunk velük, mit mutatunk és mit adtunk nekik.

És most kérem a történeteket. Szeretnénk egy örömnaptárt kiadni az ifjúsági munka „sikertörténeteiről”, tanulságairól.

Aki pedig ezen a nyáron szeretne országos szervezésű ifjúsági tábort tartani, azt arra kérem, hogy sürgősen, legkésőbb január 16-ig jelentkezzen a konkrét tervvel a következő címek valamelyikén:

anna.frenyo@lutheran.hu vagy MEE Ifjúsági Osztály, 1085 Budapest, Üllői út 24.

HIRDETÉS

Apostolok nyomában

A miskolci evangélikus gyülekezet – Sándor Frigyes esperes vezetésével – 2007-ben is tartalmaz utazásokra invitálja az érdeklődőket! Tavasz–nyári kínálatunk a következő:

- április 22-től május 1-jéig: *Apostolok emlékei* – Firenze–Róma–Sorrento
- június 20–29.: *Pál és János apostol nyomában* – Görögország, Pátmosz

Az utazásokkal kapcsolatos kérdéseikkel, kérjük, *Móric Rékát* keressék. (Cím: Belvárosi Evangélikus Lelkészi Hivatal, 3530 Miskolc, Hunyadi u. 8. Telefon: 46/505-727; 20/824-3221.) A részletes útítterv letölthető a <http://miskolc.lutheran.hu> oldalról, de természetesen postai úton is megküldjük az érdeklődőknek.

(Már most felhívjuk a figyelmüket arra, hogy terveink szerint ősszel újból meghirdetjük *Luther nyomában* elnevezésű utunkat is!)

HIRDETÉS

A Budafoki Evangélikus Egyházközség templomában (1221 Budapest, Játék u. 16.) január 21-én délelőtt 10-kor igét hirdet dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke, majd ezt követően az elkészült urnatemető felszentelését Bence Imre esperes végzi. Szeretettel várják az érdeklődőket!

HIRDETÉS

Felhívás

A Magyarországi Evangélikus Egyház meglévő ösztöndíj-lehetőségeit a lelkesítő szolgálatban állók számára is meg kívánja nyitni. A részletekről és a jelentkezés módjáról a külügyi osztályon kérhető pontos tájékoztatás. 2007. február 5-ig várjuk azok jelentkezését, akik élni kívánnak valamelyik lehetőséggel.

Az ösztöndíjbizottság nevében: Ördög Endre OLMK-elnök

HIRDETÉS

Őrjárat az etika körül

Előadás-sorozatot tartunk 2007 tavaszán hétfő esténként 18 órakor a Ráday Kollegium dísztermében (Budapest IX. ker., Ráday u. 28.). Előadó: dr. Pálhegyi Ferenc.

- Február 12.: *Honnan ered az etikus magatartás? (Tiszta forrásból?)*
- Február 19.: *A lelkiismeret tisztasága*
- Február 26.: *A beszéd tisztasága*
- Március 5.: *A gondolatok tisztasága*
- Március 12.: *A cselekvés tisztasága*
- Március 19.: *A kapcsolatok tisztasága*
- Március 26.: *Ítélet és evangélium*

Tessedik Sámuel Evangélikus Idősek Otthona

2007 elején Gödöllőn a nagyon szépen, igényesen átalakított és teljesen felújított volt anyaotthon épületében, szép környezetben idősothton nyílik, melynek fenntartója a Szarvas-Újtemplomi Evangélikus Egyházközség. Az otthonban teljes ellátást nyújtunk állandó egészségügyi felügyelettel. Külön részlegen gondozzuk a folyamatos ellátást igénylő lakóinkat; ide átmeneti időre is fel tudunk venni idős testvéreket. Érdeklődni lehet Roszik Gábor otthonigazgató lelkésznel: 20/824-7621. Szeretettel várjuk az otthonba! „Jöjjetek éhhezám mindnyájan, akik megfáradtak (...) és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28)

A Duna Televízió Isten kezében című sorozatműsorának következő adásában, január 20-án, szombaton 12.05-kor a lelkesítő szolgálatát Vönöck, Kemenesmihályfa, Kemenesmagasi evangélikus gyülekezeteiben végző Kovács Imre – Kovácsné Tóth Márta lelkész házaspárt, valamint a Ság hegy közelében élő közösségek gondjait és örömeit mutatják be. Ismétlés: január 23., kedd 11 óra, illetve Duna II. Autonómia, január 26., 10.10. Szerkesztő: Nevelős Zoltán, rendező: Horváth Tamás.

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

Január 21-én, vasárnap 10 órai kezdettel evangélikus istentiszteletet közvetít a Duna Televízió a Nógrád megyei Vanyarcról. Igét hirdet Szabó András esperes-lelkész. Operatőr: Sára Balázs, szerkesztő: Barlay Tamás, rendező: Horváth Tamás.

ISTENTISZTELETI REND | 2007. január 14. – Budapest

Vízkereszt után 2. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: 2Móz 33,17b–23; Róm 12,6–16. Alapige: Jn 2,1–11. Énekek: 336., 437.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; II., **Húvösvölgyi út 193., Főbe** de. 10.; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójánovics András; **Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 5. (asztali beszélgetés) Lackner Pál; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szántó Enikő; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Tóth-Szöllős Mihály; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Szloboda József; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Bátorvitzky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Eszlényi Ákos; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Rudnay Gyula

(1878–1957)

„A mi művészetünk alapja csak e föld és e föld népének kultúrája lehet. A nemzeti tradíciók nélkül nemzeti művészet el sem képzelhető. Én nem ismerek a világ művészetében sehol igaz nagy értéket, amelyet nem a nemzeti tradíciók szültek volna” – vallotta Rudnay Gyula. Az az evangélikus festő, aki a magyar néplelek sajátosságait kutatva a magyar festészeti formanyelv megteremtéséért küzdött, aki elszánt következetességgel hitt a „magyar jelleg”-ben. Ez a törekvése távol esett a millennium hivatalos, alkalom-

művészfélek pártfogója, színes, nyelvel-kü egyéniség volt. Fiatalon vesztette el őt, élete „legnagyobb, örökké élő élményét”.

1894-ben beiratkozott egy évre az Iparművészeti Iskolába. 1895-ben Münchenbe került, Hollósy Simon iskolájába, ahol hét éven át dolgozott, a nyarakat a mesterrel és tanítványaival Nagybányán töltve. Bejárta Rómát, Párizst, ahol a régmúlt művészet mellett a kortárs festészetet is tanulmányozta. Áldásnak tartotta az impresszionizmus – szerinte –

nyaiak Szinyei Merse Pál, ők Munkácsy festészeti örökségére építettek. Festői, indulatos, drámai hangú művei voltak iránymutatóak számukra. Rudnay Pihe-nő hegedűse, a Szegényember, a Csikós, a Cigánylány egyetlen alakba sűríti a mondanivalót. A sötét tónusokon megvillanó pirosak és fehér élfények, sötét-világos ellentétek Munkácsy romantikus töltésű realizmusára rímelnék. Komponálásán Goya hatása is érezhető, ám a figurák jellemzése, a látszólagos nyugalom alatt izzó feszültség vagy szenvedély irodalmi ilhettességű. Az alacsony horizont fölfe magasodó alakok szinte szimbolikus nőnek képein.

A háborús élmények hatására művészte elmélyült, szenvedélyes lelke ráértzett a drámára. A kiszolgáltatottság, a félelem fogalmazódik meg a menekülést megőrkítő képein. A *Menekülő asszony*, a *Gyengeelmű katona* érett, drámai erejű portrék.

A huszas évek gazdag színvilágú életképei (*Lakoma, Bohémek*), anekdotikus hangú történelmi jelenetei (*Tinódi*) a gyermekkori élményeket idézik, amolyan vándorszínház-jelenetek, ahol a leomló vörös függöny előtt összemosisdik a valóság és a játék.

1920-ban a Képzőművészeti Főiskola reformja során Lyka Károly katedrát ajánlott neki, ahol a haladó Vaszary mellett Csók Istvánnal konzervatívabb festői stílust oktathatott. 1947-ben Baján „népi festőakadémiát” szervezett.

Élete végén visszavonultan élt Nagybányán. Az evangélikus templom számára 1940-ben festett oltárképén egy varkocsos, szűrös magyar is a kised Jézus elé járul a napkeleti bölcsekkel. Késői képeinek témáját apró részletek adják: székér, galambdúc, gémekút és perzeze tajak (*Falusi utca, Mezőn, Viharos falu*), „magyar táj, magyar ecsettel”.

► Forrás: Protestáns panteon

Nagybányai utca (1921 körül, olaj, vászon, 39×57 cm, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest)

szerű hazafiságától, inkább Bartók, Kodály, Lechner szellemiségével volt rokon. Érdekes módon a zenében és a néptáncban látta meg igazán azt, amit festészetben akart kifejezni.

Érzékeny magyarsága, a történelem iránti fogékonysága, a természet iránt érzett alázata gazdag gyermekkorának is köszönhető, és '48-as szellemű, művészelkű, kocsmáros édesapjának, aki csavargók, vándorszínházak, nincstelen

legfőbb vívmányát, a felfogás szabadságát, de a plein-air nem érdekelte, a szín és fény festészetével nem értett egyet. „Sem Róma, sem München, sem Párizs nem tudtak meggyőzni annyira, hogy reájuk támaszkodva alakítsam ki a magyar valóság művészetét” – írta.

A magyar tájért, történelemért való lelkesedése, a magyar népért érzett felelőssége sodorta őt a hódmezővásárhelyi festők közösségébe. Ahogy a nagybá-

Háromszázharminc esztendeje hunyt el Basch Simon

Basch Simon a magyarországi lutheránus szászok egyik legfontosabb gazdasági és kulturális központjában, az erdélyi Nagyszébenben született és élt. Tanulmányait 1659-ben német földön, a wittenbergi egyetemen végezte.

A Wittenbergben szokásos, elnök vezette egyetemi viták és írásos formájú disszertációik sorában respondensként kétszer is találkozhatunk nevével ebben az esztendőben. Egyrészt a lőcsei Kemmel János elnökletével zajló *Dissertatio philosophica de materia prima peripatetica* kapcsán, másrészt a szintén szebeni származású Schmitzler Jakab által elnökölt *Disputatio astronomica de stellis erraticis extraordinariis seu cometis* csillagászati disputációban, mely a „hajás csillagokkal”, az üstökösökkel foglalkozott. A viták írásos, nyomtatott válto-

zatainak szerzője egyébként mindkét esetben maga az elnök volt. Az asztronómiai disputáció – bár hivatkozott az ezt megelőző korszak két neves csillagászána, a dán Tycho Brahe és a német Johannes Keplerre – mai tudásunk alapján már túlhaladott módon tárgyalta az objektumok mibenlétét, és megjelenésüket égi jelnek tekintette.

Wittenbergben az is szokásban volt, hogy az egyetemi viták alkalmával a diákok üdvözlő versekkel köszöntötték egymást. Ezek felépítésüket tekintve egységes szerkezetűek voltak: üdvözölték a vitapartnert, dicsérték tehetségét és tudását, munkára serkentették, sikeres előmenetelt kívántak neki, valamint kifejezték abbeli reményüket, hogy a tanulmányok során megszerzett tudásanyagot városuk és

hazájuk javára kamatoztatják. Basch Simon csillagászati vitatémája kapcsán diáktársai közül a későbbi evangélikus lelkész és iskolaigazgató, a brodsáni Zabaniusz László, a későbbi orvosdoktor, a szebeni Gunesch János és a Wittenbergben szintén asztronómiával is foglalkozó, megyesi Zakariás György köszöntötte. A nyomtatásban napvilágot látott wittenbergi anyagok mellett *De acerbis Transilvaniae vicissitudinibus* címmel egy kéziratosa munkája maradt fent az utókor számára.

Basch hazatérte után az Erdélyi Fejedelemségben, a Szász Univerzítás legnyugatibb székeének központjában, Szászvárosban élt 1677-ben bekövetkezett haláláig; tizenhárom esztendeig szolgált evangélikus lelkészként a városban.

■ – REZSABEK –

Képeslap 1898-ból

Testünk a Szentlélek temploma – de vajon szeret-e lakni benne?

► **Szeretettel köszöntöm a kedves Olvasót!** Ezek a hasábokon évek óta informatikai és ökológiai témájú írások váltják egymást az **Egyház és világháló**, illetve az **Üzenet az Aratról** rovatban. Ez utóbbi ebben az évben az **egészséges életmód területén szeretne korrekt és keresztény szellemű ismereteket nyújtani.**

Mitől egészséges az életmód? Három nő alakja villan fel előttem. Az egyik a hirdetések „egészséges embere”, a testhez simuló ruhában futni induló huszonéves ifjú hölgy, aki mindennap megtesz öt-hat kilométert, és utána megelégszik egy méregdrága probiotikus joghurttal. A másik egy hetvenes évei közepén járó falusi néni, aki hajnaltól napnyugtáig kint van az udvaron meg a szőlőben, dolgozik egész nap, keveset eszik, azt is csak munka után. Szikkadtt kenyér, alma, dió az étele. Húst ritkán látunk az asztalán, pedig bármelyik nap levághatna egy csirkét, hisz az egész rokonságot ő látja el baromfival. A harmadik háromgyermekes, középkorú asszony, aki nyári reggeleken mezítől lépdel kint a kertje harmatos fűvében, hogy egy marék gyógynövényt szedjen, és teát főzzen belőle, miközben saját örlésű tonkölylisztből gyúrt kenyere már kel a mázas cseréptálcában...

A mai életmódkutatások arra mutatnak rá, hogy az egyes ember életmódját, egészségi állapotát alapvetően határozza meg a táplálkozása és a mozgási szokásai. Erről a két területről lesz szó részletesen: szeretnénk körüljárni, mit együnk, és mit honnan szerezzünk be, hogyan készí-

sük el; illetve hogy milyen mozgásformákat tudunk életünkbe illeszteni, ezek miben segítenek, és hogyan gyakoroljuk őket.

Közös szellemi kirándulásra hívom tehát a kedves Olvasót, és remélem, hogy az itt felvontatott témák kedvet csinálnak ahhoz, hogy mindenki továbbgondolja majd őket. Legyen a 2007. esztendő az egészséges, természetes életmód éve! Újévi fogadalmak helyett lépjenek bátran velem együtt egy (talán merőben új) útra, melynek egészen biztos pozitív kihatásai lesznek testi és lelki egészségükre egyaránt!

Néhány szó a tematikáról. Magától értődnétek tekintjük, ezért nem fogjuk taglalni, hogy az abszolút negatív élvezeti szerek (alkohol, nikotin, drogok...) használatának, fogyasztásuk túlzásba vitelének milyen egészségkárosító és életmegrövidítő hatásai vannak – ezekkel egy felelősségteljes keresztény embernek ugyanis tisztában kell lennie. Továbbá ezeken a szélsőségeken kívül is van mit változtatnunk túlzottan kényelmes 21. századi, pörköltzafos-fehér kenyeres, televízió-, számítógép- és internetfüggő, stresszes életmódunkon.

Hogy miért? Mert minden keresztény embernek olyan példaszzerű lelki és testi életet kell(ene) élnie, amely Istent dicséri, amely követésre méltó, és amely hiteles. Azt hiszem, nem kell ecsetelnem a súlyos nikotinfüggő házi orvos rossz példáját, akinek rendelőjében minden (egyébként gyógyulni vágyó) beteg köhögőrohamot kap. Vagy az alkoholista testnevelő tanárét, aki nem képes hatvan métert lefutni a tanítványaival, és akit a gyerekek a háta mögött kinevetnek. Ezekhez lehetne hasonlítani az elhízott

ÜZENET AZ ARATRÓL

Rovatgazda: Bogdányi Mária
E-mail: ararat@lutheran.hu

keresztényt, aki az utcasarokra is kocsi-val megy (pláne templomba!), és a vasárnapi istentisztelet után sosem hagyja ki, hogy beugorjon „a kis kukiba” egy doboz krémésért, mert az jár a húsleveses, rántott húsos, sült krumplis vasárnapi ebédhez. Lehet, hogy valaki ebben most még nem talál semmi kivétnevelőt, de garantálom, hogy ha rendszeresen olvassa a rovat cikkeit, akkor fog.

„Vagy nem tudjátok, hogy testetek, amit Istentől kaptatok, a bennetek levő Szentlélek temploma, és ezért nem a magatokéi vagytok? Mert áron vétettetek meg: dicsőítétek tehát Istent testetekben.” (1Kor 6,19–20) Azért nagy érték a testünk, mert Jézus Krisztus élete feláldozásával mentette meg a végleges megsemmisüléstől. Nagy árat adott Isten azért, hogy a bűn, az élet pusztítása ellenére is élhessünk, és megváltozni tanuljunk. Aki megismerte és elfogadta a maga számára Krisztus áldozatát, méltatlannak kell, hogy tartsa teste rongálását, mert ezzel az ő tulajdonát károsítja meg!

„Adassék nékem annyi lelkierő, hogy mindazt elfogadjam, amin változtatni nem tudok, bátorság ahhoz, hogy mindazt megváltoztassam, amire képes vagyok, és bölcsesség ahhoz, hogy el ne tévedjek köztük.” (Friedrich Oetinger)

■ BOGDÁNYI MÁRIA

A globális felmelegedés erkölcsi kérdés

► **Tavaly tavasszal az Egyesült Államok közvéleményét rázza fel Al Gore egykori alelnök *Kellemetlen igazság* című könyve és az azonos című dokumentumfilm. Most, ezen a hó nélküli télen Magyarországon is napról napra erőteljesebben szembesülünk a ténnyel: a globális felmelegedés valóság. Nem is első sorban az enyhe időjárásra gondolok, hanem a híradásokra. A minap arról írt az újság, hogy 2007 várhatóan a meteorológia történetének legmelegebb éve lesz, a Meteorológiai Világszervezet főtitkára pedig azt nyilatkozta, hogy a 2006-os időjárási adatok megerősítik a globális felmelegedés tényét.**

A témáról már nemcsak a tudósok, de egyre több politikus is úgy beszél, mint az emberiség egyik legfőbb gondjáról. Az áttörést valószínűleg az október 30-án közzétett Stern-jelentés okozta.

Az újdonságot az jelenti, hogy a problémát ezúttal nem lehet azzal el-útni, hogy túlzásra hajlamos zöldek ríogatják a világot. Sir Nicholas Stern, a Világbank egykori vezető közgazdásza gazdasági számításokkal támasztja alá, hogy az éghajlatváltozás még ebben az évszázadban a gazdasági világválsághoz hasonló mértékű összeomláshoz vezethet.

Valószínűleg néhány évtizednyi időnk van az éghajlatváltozás megállítására, utána már késő lesz. Ugyanakkor a fenyegető veszélyek nagyságához képest kis erőfeszítéssel a katasztrófa elhárítható. Ehhez szerinte elég a világ bruttó nemzeti termékének 1%-át, vagyis évente mintegy 350 milliárd dollárt a klímaváltozás megfékezésére fordítani. A több üvegházhatású gázt kibocsátó gazdag országoknak a probléma megoldásából is nagyobb részt kell vállalniuk.

Ezzel a szemlélettel van teljes összhangban Al Gore *Kellemetlen igazság* című, 328 oldalas könyve, amelyet december eleje óta magyarul is olvashatnak az érdeklődők. Felkavaró, de nem elkeserítő, inkább a tényekkel szembe-sítő és tettekre sarkalló olvasmány.

Míg e sorok írója feleségével, *Kézdly Edit*-tel a könyvet fordította, fokozatosan szembesült a globális felmelegedés tényével. A több mint háromszáz oldalas könyv gyönyörű (néha riasztó) fényképek és kitűnő ábrák segítségével magya-

lámok és aszályok idején, a hurrikánok szemében és a menekültek könnyeiben – annak cáfolhatatlan bizonyítékait láthatjuk, hogy a természeti folyamatok alaposan megváltoznak. Azt remélem, hogy akik elolvassák a könyvet, és megnézik a filmet, ugyanazt fogják érezni, amit én már régóta: a globális felmelegedés nem csak a tudományról szól, és nem csak politikai téma. Valójában erkölcsi kérdés.”

A szerző azokra is gondol, akik talán belefáradnának – az egyébként közérthető – tudományos magyarázatokba, és változatossággal személyes élet-útjával és családjának történetével is megismertet.

Gore többször is a teremtett világ megőrzéséről beszél, de akik nem istenhívők, azok is tanulhatnak az optimizmusból, amellyel hirdeti: ha az emberiség megteszi a szükséges lépéseket, van remény a katasztrófák sorozatának elkerülésére. Egyszerűen fogalmazva: radikálisan csökkenteni kell széndioxid-kibocsátásunkat.

Ez nemcsak a politikusokon és a nemzetközi egyezményeket szövegező jogászokon meg a műszaki fejlesztéseken dolgozó mérnökökön múlik. Mindannyiunk feladata, hogy felelősen vásároljunk, közlekedjünk, dolgozzunk és nyaraljunk. Ehhez ad segítséget gyakorlati tanácsokkal a kötet utolsó tizenöt oldala.

A könyv értékes olvasmány mindazoknak, akik megtanulták, hogy nem csupán a mának élünk.

■ GADÓ GYÖRGY PÁL

Al Gore: Kellemetlen igazság – A bolygónkat fenyegető globális felmelegedés és leküzdésének lehetőségei. Göncöl Kiadó, Budapest, 2006. Ára: 4830 Ft. Kapható a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is.

Szeressetek!

Ígérem, jó leszek, csak szeressetek! Előre köszönök a szomszédnak, átadom a helyem a buszon, csak szeressetek! Borralvót adok a pin-cérnek, a benzinkutasnak, a postásnak, a fuvarosnak, csak szeressetek!

Nem beszélgetek a buszvezetővel menet közben, nem blicelek, hét óra után csak az első ajtón szállok fel, nem lépek a fűre, nem etetem az állatokat, nem kopogok az orvosi rendelő ajtaján, mindig előkészítem a taj-kártyámat, csak szeressetek! Sorbaállásnál nem tolakszom, a pénztártól való távozás után nem reklamálom, vigyázok, ha záródnak az ajtók, mellőzöm a dohányzást, nem eszem zsírosat, elmegyek tüdőszűrésre, véradásra; ha gondoljátok, még nőgyógyászhoz is, csak szeressetek!

Arccal szembe nem nézek, szörtemeniek mindenhol, nincs egy darab korpám se, hónalj-m meg este se izzadságszagú, naponta négy-szer mosok fogat – persze csak klinikailag tesztelt fogkrémmel – , a kádat is kimosom magam után, csakis azért, hogy szeressetek!

De ha ez nem elég, hát zöldre festem a hajam vagy egyszerűen levágatom, pír-szinget rakok az összes létező testnyílásomba. A belvárosban fényes nappal olyan nadrágot hordok, amiből kilóg a fenekem, egy méter hosszú szá-kállat növeszték s befonom, csak hogy észre-vegyetek, és hogy szeressetek!

Bandázok: összefirkáljuk a falakat, a kirakatokat, bedobunk egy vonatablakot, felülünk közösen a Zsolnay-szoborra, hogy legalább egy rendőr vegyen észre. Diszkóba, kocsmába járok, mert a többiek is oda járnak, s nem lóg-hatok ki a sorból, mert szeretném, ha legalább ők szeretnének engem.

Felmászom a Gellért-hegyre, a Szabadság hídra, hogy onnan levessem magam, pedig eszem ágában sincs meghalni, csak azt akarom, hogy szeressetek! Beveszek egy marék gyógyszert, persze csakis annyit, hogy túléljem, mert még élni akarok, de csak úgy, ha szerettek. Íméleket írok éjjel-nappal, már görcsölnek az ujjaim a sok esemestől, mindezt azért, hogy elmondhassam: Ni má', mennyien szeretnek engem!...

Elveszitem idő előtt a szüzességem, csak hogy a saját kezemmel tapintsam s a saját bő-römön érezzem, hogy – ha negyedórára is, de – szerettek.

Szerepelek a tévében: neonzöld térdzokni-ban, vörös parókában, lila öltönyben visító üveghangon ósdi magyar nótákat éneklek fej-tetőn állva, miközben egy lehagolt négyhúros gitáron kísérem magam, és ha kell, két vers-zak között bőfögök is, csak hadd higgyem, hogy ti azért nevettek, mert szerettek engem. A Sztárboxban leverem a Kokót, a Totót, a Bél-lát, a Pandorát, a Pamelát, a Szamantát, a Rózsa Györgyöt meg még a Vágó Istvánt is, csak szeressetek! És ha kell, hát beszólok Anettkának, Jáksónak, anyámnak, a szom-

szédnak; ha akarjátok, még nektek is, csak lás-sátok már meg, hogy milyen bátor és érdekes személy vagyok, olyan, akit lehet szeretni. Je-lentkezem egy valóságosba akár, és élő adás-ban letolom a gatyám, csak lássatok már meg, és szeressetek!

Vidéki ródsókon járatom le magam a kap-panhangommal, a virgács lábaimmal, azért, hogy a csapalósotokat látván elhiggyem: sze-rettek.

Mert ha nem szerettek, akkor morcos leszek, mondhatni: depressziós, és a belvárosban rád parkolok húsz centire, a havat pedig az én ker-tésemről a te kapud elé szórom, mindezt kora reggel, hogy te is szívj legalább egy kicsit.

Nem szolgállok ki a boltban külföldi vörös-borral, nevető plüssmacival, egy számmal na-gyobb pulóverrel, olcsóbb hifitoronnyal, más színű fürdőköddel, kivehető ajtajú NDK-tur-mixgéppel, esetleg csak akkor, ha jattolsz, pe-dig ezekből egy szekeréredényi van a raktár-ban. Leszállítalak a buszomról. A számlád-hoz hozzáadom a szomszéd asztal fogyasztá-sát is. Elkeverem a személyidet, a leleteidet, a vizeletmintádat, és még nekem áll feljebb. Ha pedig reklamálni mersz, akkor félregyógyszere-zlek, s órákra rajtahagylak az ágytálon. Megbuktatlak KRESZ-ből, forgalmiból, ma-tekéből, filozófiából, teológiából, balett-tánc-ból, kecskefejésből, megbuktatlak gyakorlati vizsgán, kísérlettségén, nagyérettségén, emelt szintűn, felvételin, pótvizsgán, szigorlaton, zé-hán, direkt szívatásból – neked mér' legyen jobb, mint nekem?!

Elverem a zsebpenzemet, a fizetésem, a családí pótlékomat, a munkanélküli-segélye-met, a nyugdíjamat. Elszórom a pénzem itatra, nőre, drogra, játékgépre, hogy elfelejtsem azt, hogy nem szeret engem senki, vagy ha igen, hát azok sem úgy, ahogy én azt szeretném.

Ha nem szerettek, akkor én feszült leszek, és zajt hallgatók zene helyet – viszont azt teljes hangerővel – és arra táncolok. Néha magam is ilyen zenét csinálok, hogy legalább pénzem legyen. Aztán ha még ezután is feszült vagyok, füves cigit szívok, vódkás narancsot vedelek, és reggel megrugdosom azt a fiút, aki lenyúlta a csajomat. (Néha a csajt is...)

Így hát inkább szeressetek! Mindent megteszek ezért: háborítok vívok, új földeket fedezek fel, feltalálom a gőzgépet, piramist építek, leho-zom a holdat, elhordom a Mecceket, sőt ígé-rem, elkészítem a házimat is, és felépítem gyu-faszázból a Tádzs Mahalt, s ha kell, hát a sze-metek láttára meg is eszem az egészet, csak hogy szeressetek!

És végül: minden hülyeséget összeírok, amit aztán nagy büszkén irodalomnak nevezek, csakis azért, hogy szeressetek!

■ SMELKA SÁNDOR

HIRDETÉS

Az Evangelikus Külmisziói Egyesület (EKME) e havi összejövetelén – január 15-én este fél 6-kor – **Neves Costa Krisztina**, a református menekültmiszió vezetője tart előadást **Külmisziói határainkon belül** címmel. Áhítattal **Budrevszkyné Pintér Márta**, az EKME lelkesi elnöke szolgálat. Az összejövetel helye: Budapest VIII., Üllői út 24. (az utcáról nyíló terem). Minden érdeklődőt szeretettel vár az egyesület vezetősége.

HIRDETÉS

A Deák téri **Asztali beszélgetések** következő alkalmán **Lackner Pál** protestáns tábort vezető tart előadást **Az ökumenikus tábort lelkesi szolgálat** címmel január 14-én 17 órai kezdettel a Pesti Evangelikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének első emeleti nagytermében. Mindenkit szeretettel várunk.

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangelikus Életet

- egy hónapra: 780 forintért fél évre: 4680 forintért
 három hónapra: 2340 forintért egy évre: 9360 forintért

Név: .....

Cím: .....

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:
Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24. (A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)
A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Kedves Olvasóink!
Sajnálattal értesültünk arról, hogy hetilapunk karácsonyi száma sokakhoz csak az ünnep után érkezett meg. Bár a késedelmes kézbesítésért sem a szerkesztőséget, sem a kiadót nem terheli felelősség, mégis mi kérjük olvasóink szíves elnézését.

▶ Luther Kiadó

A Beledi Evangélikus Egyházközségben január 20-án, szombaton este 18 órakor szeretetvendégséget tartunk. Az alkalmon előadást tart Kovácsné Tóth Márta lelkész *Evangélikus apácák hegyén Németországban* címmel. Áhítatot tart Kovács Imre lelkész. Ünnepi alkalmunkra tisztelettel hívjuk és várjuk! Erős vár a mi Istenünk!

Minden kedves hittestvéremnek köszönöm családom nevében is a karácsonyi és újévi jókívánásokat. Erős vár a mi Istenünk!

Radosné Lengyel Anna
országosfeligyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

A héten a következőkért imádkozunk: Pesti Egyházmegye (vasárnap); Tolna-Baranyai Egyházmegye (hétfő); Borsod-Hevesi Egyházmegye (kedd); Bácsfalu (szerda); Nagybánya (csütörtök); Rimaszombat (péntek); Ipolyszakállós (szombat).

A Lutheránus Megújulás által szervezett imamozgalmat

EvÉlet a neten:
www.evelet.hu

Hirdetési díjak az Evangélikus Életben

Magánjellegű apróhirdetés

Karakterenként ..... 8 Ft + 20% áfa

Üzleti jellegű apróhirdetés

Soronként (42 leütés/sor)..... 825 Ft + áfa

Teljes oldal (277 × 415 mm)..... 220 000 Ft + áfa
1/2 oldal, álló (136 × 415 mm), fekvő (277 × 206 mm) ..... 132 000 Ft + áfa
1/4 oldal, álló (136 × 206 mm)..... 99 000 Ft + áfa
1/50 (1 hasáb / 52 mm széles, 5 cm magas):..... 11 000 Ft + áfa
1/100 (1 hasáb / 52 mm széles, 10 cm magas):..... 20 900 Ft + áfa
2/50 (2 hasáb / 108 mm széles, 5 cm magas):..... 19 800 Ft + áfa
2/100 (2 hasáb / 108 mm széles, 10 cm magas):..... 33 000 Ft + áfa
3/50 (3 hasáb / 164 mm széles, 5 cm magas):..... 28 000 Ft + áfa
3/100 (3 hasáb / 164 mm széles, 10 cm magas):..... 53 000 Ft + áfa

Evangélikus egyházi intézmények, gyülekezetek ugyanazt a hirdetést egy alkalommal, maximum 800 karakter terjedelemben jelentethetik meg ingyenesen. Az újabb megjelenítés, illetve a 800 karaktert meghaladó hirdetés ára megegyezik a magánjellegű apróhirdetés tarifájával.

Nem evangélikus egyházi intézmények, gyülekezetek esetében hirdetési díjaink egy hirdetés egyszeri megjelenítésére vonatkoznak. Ugyanazon megrendelő többszöri hirdetése esetén árainkból – a megköthető szerződés értelmében – kedvezményt nyújtunk.

Az alapítványoknak, egyesületeknek az szja 1%-ára vonatkozó közleményeire a magánjellegű apróhirdetés tarifája érvényes.

A lapban való elhelyezésre vonatkozó konkrét kérés esetén 15%-kal nő a fizetendő összeg.

Kérjük, érdeklődjön szerkesztőségünknel.

Az Evangélikus Élet kiadóhivatala

APRÓHIRDETÉS

Pianínó-adásvétel, -javítás. 20/824-6510.

Megvásárolnám akár magas áron is dr. Budai Gergely Újszövetség-fordítását. Tel.: 30/262-9403.

Megismerkednék hívő lánnyal házasság céljából, 34 éves korig. A leveleket az EvÉlet szerkesztőségébe várom. Jelige: Szeretet.

A dunakeszi Alagliget Lakóparkban nyílt pszichiátriai otthonunkba várjuk demens, sclerosis multiplex és egyéb agyi értegségben szenvedők, ápolásra-gondozásra szorulókat jelentkezését. Cím: 2120 Dunakeszi, Tóth Ilona u. 19. Érdeklődni lehet Siket Mihálynál (70/208-3048; 27/540-650) és Gyöngyösi Sándornál (30/949-9766). Honlap: www.gondtalanelet.hu.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

A pásztorok pedig visszatértek, dicsőítve és magasztalva az Istent mindazért, amit pontosan úgy hallottak és láttak, ahogyan ő megüzente nekik. Lk 2,20 (2Móz 15,1; Jn 2,1–11; Róm 12,4–8/9–16; Zsolt 70) Mondhatnánk, hogy könnyű volt nekik, hiszen láttak és hallottak: nem álom, hanem valóság volt mindaz, amit átéltek, és amit hirdettek a betlehemi éjszaka minden angyala. De vajon elhallgatott-e kétezer éve a hozzánk érkező Isten üzenete? Vajon nem élhetjük-e át a félelmek legyőzésében, a bűnbocsánat örömeiben, az örök élet reményében a vele való találkozást? Induljunk vissza bátran Krisztussal való találkozásaink Betleheméből hétköznapjaink felé. Ma is minden pontosan úgy van, ahogyan ő megüzente nekünk. Dicsősége ragyog a világban, hogy lássuk békességünket.

Hétfő

Ezért legyetek ti is készen, mert abban az órában jön el az Emberfia, amelyikben nem is gondoljátok! Mt 24,44 (Zof 1,7; 5Móz 4,5–13; 1Móz 6,1–4) A mai kor az élet sok területén megköveteli a pontos tervezést, az előrelátást. Viszont a mulandó életből a múlhatatlanságra való átlépésre egyetlen módon készülhetünk; az egyetlen esély, megoldás: hinni minden pillanatban Isten Krisztusban adott szeretetét, és ennek reményében várni mindig, mindig... Nem szorongó félelemmel, hanem a régen várt találkozásra készülő ember örömeivel.

Kedd

Mutasd meg hatalmadat, Uram! Mi pedig énekelünk, zsolnárt zengünk hatalmas tetteidről! Zsolt 21,14 (Lk 2,28–30; Mk 2,23–28; 1Móz 6,5–22) Mulandó hatalmakat kiszolgáló, hivatalos elismeréseket birtokló költők, a vezér tömjénezésére kirendelt dicsőítő kórusok: milyen szörnyű torzképei ezek a szívből éneklő, Istent dicsőítő közösségek! Mindig meg kell becslünk azt a csodálatos ajándékot, amelyet gyülekezeti létünkben kapunk. Isten hatalmát, a bűnt megbocsátó, mindig hazafogadó, megtartó ölelését éljük át mindig, amikor az örömhír megszólal, és magával ragad. Olyankor nincs kényszer, csak örömteli ujjongás: ének és zsolnárt, hálaadás és dicsőret, a megváltottak közösségének őszinte boldogsága.

Szerda

Hűségetek csak olyan, mint a reggeli felhő vagy mint a korán tűnő harmat. Hós 6,4c (Róm 12,1; Lk 16,14–17/18; 1Móz 7,1–16) Kemény prófétai szavak ezek, de jó, hogy hangzának felénk: szembesítenek minket önmagunkkal, hirdetik minden hűtlenségünk, állhatatlanságunk okát. Nem azért kapjuk a figyelmeztetést, hogy megállítsanak minket, amikor meglátjuk saját gyengeségünket. A tisztánlátás mindennap könyörögni indít hűségért és szeretetért, és mindennap hálaadásra indít, ha a hűség és a szeretet csodája mégis megvalósulhatott életünkben: akár Istennel, akár a ránk bízottakkal kapcsolatban.

Csütörtök

Hirdessétek velem az Úr nagyságát, magasztaljuk együtt az ő nevét! Zsolt 34,4 (1Tim 1,17; ApCsel 15,22–31; 1Móz 7,17–24) Egymásba gabalyodott, harmóniatlan zörejek, fülérső zajok, félelmet keltő dübörgések teszik egyre elviselhetlenebbé a világot. Tiszta hang, megnyugtató üzenet, felemelő ének kellene már! Létezik gyógyír a süketülő lelkekre. Az Úr nagyságának, szeretetének híre tiszta hang, nincs benne hazugság, gyűlölet, megbúvó érdek. Megnyugtató üzenetként az Isten és emberek közötti valódi békességet hirdeti. Felemelő ének, amikor versbe szedve, hangokba öntve imádságként száll az ég felé. Ezt tudjuk adni a világnak: hirdessük, szóljunk, énekeljük!

Péntek

Most azonban, miután a bűntől megszabadultatok, és az Isten szolgálói lettetek, már ez meghozta nektek gyümölcsét, a szent életet, amelynek vége az örök élet. Róm 6,22 (Ez 37,11–12; Jn 7,1–13; 1Móz 8,1–12) Eredményre összpontosító világunkban sürgető kényszerré lett, hogy a tervek, elképzelések megvalósulása mielőbb látható, mérhető és főleg eladható legyen. Isten emberhez hajló szeretete, ha úgy tetszik, az embert újjáteremtő, csodálatos változás terve. A szívekben formálódik valósággá ez az elmondhatatlan nagy kegyelem. Bűntől szabadulni, Istenre találni nap mint nap: minden vagyonnál nagyobb gazdagság, minden sikernél nagyobb megelégedés. Az örök élet felé igyekvő lét ez, a minden értelmet meghaladó, Istennel átélt fordulat utáni élet.

Szombat

Kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitaitok nektek. Mt 7,7 (1Kir 8,52; 5Móz 33,1–4/7.12–16; 1Móz 8,13–22) Elszalasztott lehetőségeink, megvalósulatlan álmaink, sikertelen kilincselésünk makacs egyhangúsággal tudják gondolataink közé csempészni a reményvesztettséget, a hiábavalóság érzését. Életünket azonban nem egyedül nekünk kell fenntartanunk. Aki adta, tenyérén hozza mindennap – még ha nem is mindig vesszük észre. Ő bátorít bennünket ezzel az ígérellel, hogy ne csak szemmagasságban lássunk és cselekedjünk, hanem emeljük fel tekintetünket. Lehetőségeinket, terveinket, álmainkat rajtunk kívül egyvalaki biztosan számon tartja.

■ ÖRDÖG ENDRE

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 14-től január 21-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>8.25 / Kossuth rádió Édes anyanyelvünk (5) 9.50 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26) 11.45 / Bartók rádió A teremtés története. Mondák Wass Albert Válogatott magyar mondák és népmesék című kötetéből (15) 12.10 / Duna Tv Élő egyház (26) 16.04 / Kossuth rádió A lélek halhatatlanságáról Dokumentumműsor Csokonai Vitéz Mihály halálának évfordulójára (56') 22.05 / m2 „Mesterségem, te gyönyörű...” Emlékezés Nemes Nagy Ágnesre (25')</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház felőrája interjúkkal, missziói percekkel és lelki útvalóval jelentkeznek. 13.55 / m2 Zarándokút (magyar vallástörténeti sorozat) 1. rész (30') 15.55 / m2 A koronázatlan király Benczúr Gyula (1884–1920) 20.30 / PAX (premier) Keresztény üzletemberek nemzetközi találkozója, 1. rész (riportfilm) (26') 21.00 / PAX Vámos Miklós Lázár Ervinnel beszélget (65') 21.30 / m2 Kárpáthy Zoltán (magyar film, 1966) (78')</p>	<p>9.40 / Duna Tv Magyar első Az első magyar újság (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2004) (15') 11.00 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26') 12.55 / m2 Zarándokút (magyar vallástörténeti sorozat) 2. rész (30') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim leszte! A római katolikus egyház felőrája 20.00 / Duna Tv Ínyenc történet (német–olasz játékfilm, 2004) 2/1. rész (88') 20.30 / PAX (premier) Keresztény üzletemberek nemzetközi találkozója, 2. rész (riportfilm) (26')</p>	<p>12.30 / m2 A magyar írásbeliség története 7/5. rész: Az első magyar nyelvű könyvek (30') 13.30 / Kossuth rádió „Te benned bízunk eleitől fogva...” A református egyház felőrája 19.23 / Bartók rádió Csajkovszkij: Anyegin (háromfelvonásos opera) 20.00 / Duna Tv Ínyenc történet (német–olasz játékfilm, 2004) 2/2. rész (85') 20.03 / Petőfi rádió Gospel (57') 20.05 / m2 Vatikán. A pápák hatalma 5/3. rész: VI. Pál és az élet védelme (német dokumentumfilm-sorozat, 1997) (50')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>9.20 / Duna Tv Gödöllő, a szerencsés város (magyar ismeretterjesztő film, 2006) (41') 12.30 / m2 A magyar írásbeliség története 7/6. rész: Az akadémiai helyesírás megszületése, kézírásunk titkai (30') 17.04 / Kossuth rádió Csendes kiáltás – beszélés csönd 4. rész: A katolikusok (41') 20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek Füsti Molnár Sándor szociális munkás, a hajléktalanok színházának vezetője (31') 20.30 / PAX (premier) Keresztény üzletemberek nemzetközi találkozója, 3. rész (riportfilm) (26')</p>	<p>6.33 / Kossuth rádió Az én hazám 10.00 / PAX Molnár Mária nyomdokain (ZMC – 23') 12.30 / m2 A magyar írásbeliség története 7/7. rész: Hogyan tanultunk meg írni? A modern írásbeliség új útjai (30') 16.15 / Kossuth rádió „Magyarországról jövők...” Az én falum: Soly (45') 17.00 / Duna II. Autonomía Magyar történelmi arcképcsarnok (magyar ismeretterjesztő film, 2003) Liszt Ferenc, 1. rész (29') 18.00 / PAX Bibliai házasság gondozás A házassági konfliktusok kezelése, 1. rész (50')</p>	<p>6.03 / Petőfi rádió Pax rádió. „Szabad egyház szabad államban”. Beszélgetés új könyvükről Buda Péter valláspolitikai szakértővel és Gábor György vallástörténésszel (27') 7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus felőrá az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 12.05 / Duna Tv Isten kezében (26') 13.10 / Duna Tv Huckleberry Finn (amerikai játékfilm, 1960) (107') 17.30 / Kossuth rádió Népzenei portré: a Zurgó együttes (30') 20.10 / m2 Indul a bakterház (magyar tévéfilm, 1980) (66')</p>	<p>8.30 / Civil rádió Evangélikus felőrá az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 9.55 / mtv Örömhír. Az evangélikus egyház műsora (ismétlés: m2, 12.55) (26') 10.00 / Duna Tv Evangélikus istentisztelet közvetítése Vanyarcról. Igét hirdet: Szabó András esperes-lelkész (60') 11.30 / mtv Evangélikus templomok Budapesten Az adásban a Bécsi kapu téri, a Deák téri, valamint a budapest-fasori evangélikus templomot mutatják be. (ismétlés: m2, 14.20) (26') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p>

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőség-vezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandro.dobsonyi@lutheran.hu). Köhāti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu). Vég helyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Rovatvezetők: dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio occumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhāti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2340 Ft, fél évre 4680 Ft, egy évre 9360 Ft, szomszédos országba egy évre 31 900 Ft (123 euró), egyéb külföldi országba egy évre 37 200 Ft (143 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondások tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldjük vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetesek@evelet.hu címre várjuk.